

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Blandt Dr. Kornerups efterladte Arbejder fandtes det følgende Foredrag »Kirkehistorie og Historie«, hvori han redegør for sit Syn paa Kirkehistoriens Væsen og Maal. Bibliografien er ogsaa udarbejdet af Dr. Kornerup, og den omfatter næsten hele hans Produktion fra 1912, hvor han for første Gang fik et Manuskript trykt. Kun nogle ganske kortfattede Artikler i Leksika er udeladt, hvorimod alle Bidragene til »Dansk biografisk Leksikon« er medtaget. Ogsaa de Dele af Forfatterskabet, der udkom efter Dr. Kornerups Død, er opført. Bibliografien er ordnet kronologisk efter Udgivelsesaar.

Dr. phil. *Albert Fabritius* har foretaget Tilføjelserne, udarbejdet de afsluttende Registre og sammen med Fru *Else Kornerup* læst Korrekturen. *Carlsbergfondet* har velvilligt ydet sin Støtte til Udsendelsen af denne Publikation, og Redaktionen bringer sin bedste Tak for den udviste Imødekommenhed.

Niels Knud Andersen

Knud Banning

**FR. BAGGES KGL. HOFBOGTRYKKERI
KØBENHAVN**

Kirkehistorie og Historie.
Retningslinier og Arbejdsopgaver.

Af Bjørn Kornerup.

Da dette Selskabs højtærede Præses, min gamle Ven Niels Ahnlund var saa elskværdig at vise mig den Ære at bede mig holde Foredrag i »Historiska Klubben«, blev jeg straks noget betænkelig til Mode. Hvad skulde vel en stakkels Kirkehistoriker kunne fremføre, som kunde have Interesse for denne Kreds af højlerde Historikere? Maatte jeg ikke frygte, at man vilde sige eller dog i alt Fald tænke: Quid Saulus inter prophetas?

Jeg overvejede et Øjeblik at fremlægge Resultaterne af forskellige Forskninger, som jeg for Tiden holder paa med, men jeg opgav det igen, fordi disse Emner forekom mig alt for specielle, ikke turde paaregne almindelig Interesse. I Stedet for har jeg da valgt et Tema af større principiel Betydning — det i mange Henseender brændende og vanskelige Problem: Kirkehistoriens Forhold til den almindelige Historie, og de Arbejdsformer og Arbejdsopgaver, som Nutidens Forskning gør paakrævede inden for Kirkehistorien.

Jeg beder Dem, mine højtærede Tilhørere, om ikke at opfatte det som Udslag af en upassende Dristighed, at jeg har givet mig i Kast med et saa omfattende og dybtgaaende Emne, der i Virkeligheden kunde kræve mange Timers Behandling. Det er blot nogle faa Betragtninger, jeg i al Beskedenhed vil fremføre, fordi jeg tror, at det kan være nyttigt baade for Historikere og Kirkehistorikere en Gang imellem at trække Grænselinierne op mellem de forskellige

---

Holdt som foredrag 31. oktober 1947 i »Historiska Klubben« i Stockholm, gentaget i Finska historiska Samfundet og Kyrkohistoriska Samfundet i Helsingfors 30. april 1949.

Discipliner og søge at gøre sig klart, i hvilke Henseender de er beslægtede, og i hvilke de adskiller sig fra hverandre.

Hertil kommer yderligere et Moment af mere personlig Natur. De vil sikkert finde det forstaaeligt, at en Kirkehistoriker, der som saa mange andre Forskere i forskellige Fag i en længere Aarrække har været henvist til at bære Dagens Hede og Møje, at koncentrere sig om de tusinder og atter tusinder Detailspørgsmaal, hvoraf al Forskning nu en Gang bestaar — at han føler Trang til at standse et Øjeblik for at besinde sig paa sin Videnskabs Karakter, paa de Principper, der ligger bag Dagens Gerning, og paa de Metoder, der er bedst egnede til at føre til det Maal, den Sandhedserkendelse, han stræber efter paa sit Felt. Det forekommer mig at være saa meget desto mere paakrævet, som man desværre endnu stundom fra Historikernes Side kan møde en vis Ringeagt for Kirkehistorien som Videnskab betragtet.

Der har for et Aars Tid siden i Norge været ført en livlig Debat om Begrebet Kirkehistorie. Med Udgangspunkt i nogle ikke helt klare Udtalelser af den nu afdøde, højt fortjente Kirkehistoriker Oluf Kolsrud har den unge Historiker Jens Arup Seip taget sig paa at belyse de Krav, der efter hans Skøn maa stilles til Kirkehistorien, naar den vil gælde for en historisk Disciplin. Omvendt har den gamle Teolog Lyder Brun, Hovedanføreren for den liberale Teologi i Norge, søgt at hævde Teologiens Supremati over for Kirkehistorien. Lige som den omtalte Drøftelse foregik med den største Urbanitet i Forhandlingstonen, saaledes blev ogsaa de to væsensforskellige Standpunkter fra begge Sider ridset op med stor principiel Klarhed.

Det vil da være nødvendigt i Aften i første Række at beskæftige sig med det aldeles afgørende Fundamental-spørgsmaal: er Kirkehistorien Historie, eller er den Teologi — og i det Tilfælde, at man skulde bestemme sig for det andet Alternativ, hvad skal der da forstaas ved Teologi? Er det blot Udtryk for en praktisk Arbejdsdeling ved Uni-

versiteterne, i Kraft af hvilken den almindelige Historie er henlagt under de filosofiske Fakulteter, men Kirkehistorien under de teologiske — eller medfører Betegnelsen Teologi tillige, at Disciplinen bliver anderledes opfattet og behandlet i et teologisk, end det vilde ske i et filosofisk Fakultet? Det er i denne Henseende værd at erindre, at som akademisk Disciplin er Kirkehistorien af ung Alder. Medens der i Aarhundreder er blevet *skrevet* Kirkehistorie, er det først fra 1700-Tallet, at Kirkehistorien for Alvor er indgaaet som Led af det akademiske Kursus.

For nærmere at belyse det Spørgsmaal, jeg her har fremsat, vil det sikkert være hensigtsmæssigt som Indledning at kaste et Blik paa Hovedstadierne i Kirkehistorieforskningen og Kirkehistorieskrivningen i deres historiske Udvikling.

Det var i ældre Tid den aldeles overvejende Opfattelse, at det første Forsøg paa at skrive Kirkehistorie forelaa i Apostlenes Gerninger (Acta apostolorum). Denne Opfattelse er nu med Rette almindelig forladt. Apostelhistorien er ikke et historisk Arbejde i sædvanlig Forstand, det har udelukkende et opbyggeligt, et direkte missionerende Formaal, og i det hele maa man sige, at Urkristendommen, der levede i den faste Forventning om, at Verdensløbet snart — antagelig i Løbet af en Generation — vilde være afsluttet, ikke kunde være besjælet af historisk Interesse i dybere Forstand, Interessen for at gøre kommende Slægter bekendt med Fortidens Tildragelser.

Som den første Kirkehistoriker i strengere Betydning maa man derimod nævne *Euseb af Cæsarea*. Euseb var en lærd Mand, en veluddannet Teolog af den alexandrinske Skole, han var tillige i Besiddelse af ægte historisk Trang og Interesse, var ogsaa efter Tidens Lejlighed en virkelig Kildeforsker, der flittigt gravede Stof frem af Biblioteker og Arkiver. Det Værk han skabte: ἱστορία ἐκκλησιαστική, 312, blev da i mange Henseender af grundlæggende Art, ikke blot ved de Efterretninger, det indeholder, men ogsaa

ved sin Stilling som det første egentlige Kirkehistorieværk, der kendes. Som det fremgaar af Værkets Fortale, var Euseb selv fuldstændig klar over den Plads, han indtog som Verdens første Kirkehistoriker. Senere Tiders Forskning har haft mange og mange Slags Indvendinger at rette mod Eusebs Kirkehistorie baade formelt og reelt, men det rokker ikke ved den Kendsgerning, at Euseb staar som Grundlæggeren af Kirkehistorieskrivningen, og at hans Arbejde bærer de samme Ejendommeligheder — eller Svagheder, om man vil — som saa overmaade mange kirkehistoriske Arbejder fra senere Tider. Paa den ene Side vil han med Forbillede hos de antike profane Historieskrivere levere en Fremstilling af, hvad han kalder Kristenfolkets eller Kirkesamfundets Historie i dets reale Udvikling, paa den anden Side er hans Værk gennemtrængt af en mytologisk-metafysisk Helhedsbetragtning, i Lyset af hvilken de enkelte Foreteelser ses. Det Historieskema, som siden paa Grundlag af Udviklingerne i Augustins *De civitate dei* blev altbeherkende i hele Middelalderen, og som kan paatræffes den Dag i Dag hos populær-teologiske Skribenter, genfindes allerede hos Euseb. Ogsaa hos denne Kirkehistoriker anskues Verdensforløbet som en evig Kamp mellem Gud og Djævelen, og ogsaa her bruges den umiddelbare Indgriben af disse to store Komponenter som den gennemgaaende Aarsagsforklaring. Ved dette Synspunkt faar hele Kirkens Historie, ja hele Verdensløbet Karakteren af et mægtigt Drama, en stadig Brydning mellem Lys og Mørke.

Dette Historieskema, der som sagt senere udpræges mere filosofisk af Augustin, gør sig ogsaa gældende hos Eusebs nærmeste Efterfølgere og hos Middelalderens talrige kirkehistoriske Skribenter. Det vil være overflødigt i denne Forsamling at opregne, hvor mange værdifulde Værker vi paa dette Omraade har taget i Arv fra Middelalderen — jeg behøver blot at minde om Navne som Beda *venerabilis* og Adam af Bremen — men foruden at have den samme Grundbetragtning er det karakteristisk for disse Skriben-

ter, at de ikke indlader sig paa at give en Behandling af hele Kirkens Historie og følgelig heller ikke fremsætter nye Synspunkter for Opfattelsen af Kirkehistorieskrivningen. Deres Arbejder — gode eller mindre gode som de nu er — maa alle opfattes som Fremstillinger af lokal Kirkehistorie eller et enkelt Lands Historie, set fra et kirkeligt Synspunkt.

Først efter Reformationen staar man igen over for et nyt Vendepunkt i Kirkehistorieskrivningen. Karakteristisk for denne Epoke er især Opfattelsen af Historien, resp. Kirkehistorien som det store Forraadskammer, hvorudfra man kunde hente alle Slags Eksempler, nyttige til Belæring især for Moralen, og til Anvendelse i den teologiske Polemik, som nu saa stærkt skød frem og satte blot alt for yppige Frugter. Ganske særlig træder dette Karakterdrag frem i det store kirkehistoriske Værk, som skyldes den ivrige og strenge Lutheraner *Mathias Flacius* og hans Medarbejdere, de *magdeburgske Centurier*. Selv om dette Værk blev ufuldendt, staar det den Dag i Dag med sin lange Række af svære Foliobind som et imponerende Monument over tysk Grundighed, Forskerflid og mangeartet Lærdom, en virkelig Bedrift, som i høj Grad aftvinger Beundring. Men det, der giver de *magdeburgske Centurier* deres Særpræg, er fremfor alt den Tendens, der bærer hele Værket. Flacius og hans Fæller var ikke Mænd, der ud fra en dyb, oprindelig Erkendelsesdrift, hengav sig til historiske Studier og fremlagde deres Resultater i lærde Skrifter — nej Formaalet var først og sidst et rent praktisk, at skabe et historisk Bolværk for den rene lutherske Lære, som i det hele taget Læren, Dogmet, er Hovedbegrebet i dette Arbejde. Derfor bliver det et af de mest typiske Hovedværker i, hvad man har kaldt, den konfessionelt betonedede Kirkehistorieskrivning. Det er et eneste stort Indlæg i Forsvaret for den lutherske Dogmatik som formentlig adækvat Udtryk for Biblens Lære, og først og fremmest er det rettet mod hele den katolske Kirke, der anskues som den store

Fordærver af den sande Religion. Historien er her fuld-
stændigt stillet i Polemikens og Apoloetikens Tjeneste.

De magdeburgske Centurier kom til at øve en uhyre Ind-
flydelse baade direkte og indirekte. Blandt deres indirekte
Eftervirkninger maa i første Række nævnes Fremkomsten
af det katolske Modstykke til Centurierne, Kardinal Baro-
nius' *Annales* — det berømte Forsvarsskrift paa historisk
Grund for den katolske Kirke, særlig for Pavedømmet.
Ogsaa dette omfattende Værk, der med Rette kan beun-
dres som en mægtig litterær Præstation, er i Virkeligheden
ikke et historisk Arbejde i strengere Forstand — det er
blot en historisk forklædt Dogmatik og Apoloetik.

I al deres indbyrdes Grundforskellighed, ja tilsynela-
dende Modsigelse er de magdeburgske Centurier og Baro-
nius' *Annaler* i Virkeligheden Værker af en og samme Støb-
ning, begge lige exclusive, det ene blot rodfæstet i det
lutherske Dogme, det andet i det katolsk-hierarkiske Sy-
stem — og i de følgende Par Aarhundreder drives Kirke-
historieskrivningen i samme Spor paa protestantisk og
katolsk Grund. Polemikens Furier hærgede overalt, Histo-
riens egen Muse flakkede hjemløs omkring.

Fra Sekelskiftet omkring 1700 — faa Aartier før den
store Reformation i 1700-Tallets Kirkehistorieskrivning
indtraadte — vil der dog være Grund til at nævne et
mærkeligt Værk indenfor Kirkehistorien, ikke just fordi
det i streng historisk Henseende betegner en stor Land-
vinding, men fordi det er ejendommeligt ved sit nye
Grundsyn, ved en helt anden Vurdering. Det er den radi-
kale Pietist *Gottfried Arnolds* *Unparteiische Kirchen- und*
Ketterhistorie, 1—4, 1699—1700. Ogsaa dette Værk er for
saa vidt at opfatte som et dogmatisk bestemt Indlæg, men
det nye er den helt ændrede Bedømmelse af de Fænome-
ner, der saa længe havde været ensidigt og traditionelt be-
dømt i den konfessionelle Kirkehistorieskrivning. Stærkt
paavirket af Pietismens Subjektivisme staar Arnold kritisk
over for de officielle Kirker i deres synlige Skikkelse, og

hans Interesse samler sig derfor mere om Hæretikerne end om de ledende Teologer og Kirkemænd. Det er Sjælens indre religiøse Liv, der er det bærende i Arnolds Helhedsopfattelse, og næsten som en Søren Kierkegaard anser han Udviklingen af de officielle Kirker med hele deres mangeartede Apparat af ydre Former, af Organisation, officiel Dogmatik, Riter og Love som et eneste Forfald. Som Følge heraf kommer hans Skildring til at forme sig som en gennemført Omvurdering, som et Forsvar for de fra officiel Side forfulgte Kættere. I sin lidenskabelige Subjektivisme er Arnold saare langt fra den »Upartiskhed«, han endog paa Titelbladet opstillede som Idealet, men i sin Reaktion mod de hidtil gældende Begreber har han bidraget til at bane Vejen for en mere uhildet, en mere objektiv Bedømmelse af de historiske Fænomener, en Frigørelse fra hævdevunden Dogmatik.

Det er dog først senere i 1700-Tallet, at de store Fremskridt i historisk Henseende indtræffer, de Fremskridt, der uden al Tvivl maa anses som blivende Frugter fra det Aarhundrede, som ofte har været miskendt og spottet, men med saa stor Uret, da det sikkert er et af de mest skelsættende i Menneskeandens Udviklingshistorie.

I første Række maa paa det kirkehistoriske Omraade nævnes *Johann Lorenz Mosheim* (d. 1755), Professor i Helmstedt og Göttingen, paa mange Maader ganske vist en Overgangsskikkelse, men banebrydende i sin videnskabelige Indsats, ved sin kritiske Benyttelse af det foreliggende Kildestof, ved sin Udformning af den historiske Metode paa Kirkehistoriens Felt og ved sin Fremhæven — i Teori som i Praxis — af Formens Betydning ogsaa for den kirkehistoriske Fremstilling. Mest af alt fik Mosheim dog Betydning ved inden for Kirkehistorien at indføre den pragmatiske Betragtningssmaade, Bestræbelsen for at udrede det Spind af Aarsager, der ligger bag de historiske Foreteelser. Den gamle metafysiske bestemte Historieopfattelse fra Eusebs og Augustins Dage maa nu vige for den antro-

pologisk orienterede Betragtningssmaaede, der først og fremmest søger efter Aarsagerne hos Mennesket selv.

Mosheim betegner det store Vendepunkt inden for den kirkehistoriske Disciplin. Ikke at bevise eller at bekæmpe bestemte Opfattelser er Kirkehistoriens Maal, men at fremstille det forbigangne ærligt og objektivt, er det Ideal, Mosheim har stillet frem. Kirkehistorien er en selvstændig historisk Disciplin, ikke Dogmatikens Tjenerinde. I Fortalen til sit berømte Værk *Institutiones historiae ecclesiasticae* har han talt vakre Ord om de rene Erkendelsesglæder, som det kirkehistoriske Studium bringer med sig, og dermed gjort sig til Talsmand for en helt ændret Opfattelse, der aldrig før var kommet til Orde paa dette Omraade.

Mosheims Værk blev videreført af *Johannes Salomo Semler*, der naaede endnu højere i Objektivitet, i historisk Kritik, i Historisme, i Adskillelse mellem den enkeltes subjektive Overbevisning og i Opfattelsen af de historiske Realiteter. Alle disse Træk, som jeg her har udpeget, genfindes mere eller mindre tydeligt hos de talrige kirkehistoriske Skribenter, som fremstod i Oplysningstidens senere Halvdel.

Fra et historisk Synspunkt kan det næppe være tvivlsomt, at hele den Vending, som nu havde fundet Sted inden for Kirkehistorieforskningen og -skrivningen, er et Gennembrud af aldeles afgørende Betydning, og paa de Tanker, som Mosheim og Semler og deres Aandsfæller gjorde sig til Talsmænd for, har i Virkeligheden al senere ægte videnskabelig Kirkehistorieforskning mere eller mindre bevidst bygget. Det vil dog ikke sige, at 1800-Tallets Forskning har bevæget sig i en direkte Fortsættelse af det foregaaende Aarhundredes. Undertiden har nye Strømninger virket retarderende, som delvis Romantiken (jfr. Neander) og især den hegelske Spekulation (jfr. F. C. Baur), men ogsaa har de ofte været af supplerende og korrigerende Art over for Oplysningstidens noget abstrakte og enstrengede Historiebillede. Saaledes virkede den lige

nævnte Neander i høj Grad frugtbar ved i Tilknytning til Herder at betone Betydningen af Indlevelsesevnen, den forstaaende Indfølelse i fremmedartet historisk Stof, en anden af Romantikens store Kirkehistorikere Karl v. Hase gav Kirkehistorien et hidtil ukendt Vingefang ved sin brede historiske Humanisme og sine Krav om større Vitterhed i Fremstillingsformen, og selv den af det abstrakte hegelske Historieskema beherskede F. C. Baur har ved sin gennemførte Kildekritik betydet overordentlig meget for den kirkehistoriske Metodik.

Det vilde være overflødig at give en Oversigt over, hvad der især i 1800-Tallets anden Halvdel op til Aarene omkring den første Verdenskrig 1914 er blevet præsteret paa det kirkehistoriske Omraade navnlig i det protestantiske Tyskland. Man har Lov til at sige, at denne Disciplin er gaaet frem med Kæmpeskridt paa næsten alle Omraader: Oldkirke, Middelalder, Reformation, nyere Tid er blevet gennemgransket som aldrig før, grundlæggende kritiske Udgaver af Kildemateriale har set Lyset, Tidsskrifter og Oversigtsværker er opstaaet i et anseeligt Tal, mangfoldige Specialundersøgelser paa de forskelligste Omraader er blevet frembragt i alle Lande, hele Discipliner som f. Eks. Dogmehistorien er blevet gennemarbejdet saaledes, at de nu frembyder et væsensforskelligt Helhedsbillede maalt mod tidligere Tidens.

Hvis man spørger, hvad skyldes disse uhyre, beundringsværdige Fremskridt, som Kirkehistorien har gjort i de sidste to hundrede Aar, saa kan Svaret næppe blive tvivlsomt. De skyldes den forbedrede, fint udformede historiske Metode, men de skyldes først og fremmest principielt, at Kirkehistorien siden 1700-Tallets Midte har løsgjort sig fra det gamle kirkelig-teologiske Afhængighedsforhold, har tilkæmpet sig Frihed til at være en ægte historisk Disciplin, hvis højeste Formaal ene og alene er objektiv historisk Sandhedserkendelse uden nogetsomhelst praktisk Neben-zweck.

Naar jeg derfor nu vil søge at besvare det Spørgsmaal, jeg til en Begyndelse opstillede: er Kirkehistorie Historie eller Teologi, saa forekommer det mig, at man paa historisk Grund og udfra snart 200 Aars Forskningserfaringer kun kan besvare det med, at Kirkehistorien maa opfattes som en rent historisk Disciplin, der uden Afslag maa følge den historiske Metode — hvis Formaal udelukkende er den teoretiske Sandhedserkendelse, en Disciplin, der kun ved sit Stof, men ikke ved sin Metode adskiller sig fra al anden historisk Videnskab. Med Harnack, Jülicher, Hans v. Schubert, Karl Müller, Heussi og mange flere maa det skarpt pointeres, at den gamle Forskel mellem saakaldt profan og sakral Historie for evigt maa anses for slettet. Det Historiebillede, som Kirkehistorikeren fremstiller, maa være saaledes beskaffent, at enhver Historiker kan acceptere det, han maa ikke paa noget Punkt afvige fra de sædvanlige historiske Forskningsprincipper, og han bør ikke se det som sin Opgave at forsvare eller bekæmpe bestemte Lærdomme eller Systemer, men saa forudsætningsløst som muligt at *forstaa* det historiske Hændelsesforløb og dets Aarsager. Kun ved at fastholde dette Syn vil Kirkehistorien kunne skaffe sig Respekt som Videnskab.

Alt dette maa være ganske indlysende for en Historiker, men ogsaa langt ind paa teologisk Grund har disse Synspunkter forstaaet at hævde deres Gyldighed. Dette kunde belyses ved talrige Eksempler. Det maa være tilstrækkeligt blot at henvise til Studieplanen for det teologiske Fakultet ved Lunds Universitet, hvor det smukt og rigtigt hedder: »Kyrkohistorien har nämligen till sitt syfte att utan ovidkommande hänsyn söka så långt möjligt lära känna det förflutna sådant det verkligen varit, kritiskt granska det historiska källmaterialet, tränga in i det historiska sammenhanget och förstå gångna tider och personer ut ifrån deras förutsättningar.«

Denne Formulering forekommer mig mønstergyldig; den bekræfter Antagelsen af, at naar man har henlagt Kirke-

historien til teologiske og ikke til de filosofiske Fakulteter, skyldes det ene og alene praktiske Hensyn, er Udtryk blot for en Arbejdsfordeling og ikke begrundet i forskelligartet Metode.

Naar jeg saa stærkt har ønsket at fremføre disse Synspunkter, der ikke bringer noget nyt, skyldes det Hensynet til, at de senere Aar har affødt forskellige Strømninger, der truer med at sætte Kirkehistoriens majsommeligt tilkæmpede Forskningsfrihed over Styr. Angrebene kommer mærkeligt nok fra flere Sider: selv en saa liberal og kritisk Mand som Schweizeren Walter Nigg vil ikke nøjes med, hvad han kalder den profane Kirkehistorieforsknings Beskæftigelse med Kristendommens Historie som immanent Størrelse, men opstiller — ikke synderlig klart forøvrigt — Kravet om, at den tillige skal beskrive den transcendent Kirke, d. v. s. suppleres med en Religionsfilosofi, der beskæftiger sig med det metahistoriske, de aandelige Kræfter, der ligger bag og bestemmer den empiriske Virkelighed.

Lignende, men mere dogmatisk bestemte Synspunkter kommer ogsaa til Orde hos en anden liberal Fører, den tidligere nævnte norske Professor Lyder Brun, der med en tilsyneladende Fastholden ved Forskningens Frihed alligevel kræver en bestemt Tilslutning til et særligt religiøst Helhedssyn, altsaa i Virkeligheden at Kirkehistorien skal drives ud fra teologiske, d. v. s. dogmatiske Forudsætninger.

Langt farligere for ægte historisk Erkendelse er de Tendenser, der udgaar fra en anden Schweizer, den navnkundige Teolog Karl Barth, der dog vist ikke har øvet saa stor Indflydelse i Finland og i Sverige som i Danmark. Udfra et skarpt nyorthodokst Standpunkt bekæmper Barth og hans Tilhængere den hidtidige Kirkehistorie-skrivning som blot Beskæftigelse med historisk Stof som Anekdote og Kuriositet. I Overensstemmelse med den saakaldte pneumatisk Metode, de anvender, bestemmer de i første Række Kirkehistorien som en speciel teologisk,

d. v. s. dogmatisk Disciplin, hvorfor man da ogsaa hos en dansk Barthianer kan træffe følgende Udtalelse: »Kirkehistorikerens Opgave er ikke at præge Larmen fra Fortiden nøjagtig paa Grammofonpladen, men at udhøre af denne Larm en Tale til Kirken i Dag«.

Jeg har anført dette Citat, fordi det synes mig saa karakteristisk for hele denne Retning. Jeg kan ikke se rettere, end at man her staar over for en Miskendelse af Kirkehistoriens videnskabelige Karakter, at dette Standpunkt er et Slag i Ansigtet paa alt ægte historisk Arbejde, og at man kun fra historisk Side kan møde det med energisk Protest.

Tænker man blot paa alt kirkehistorisk Arbejde, der blev udført ud fra beslægtede Idealer i Tiden før Mosheim og Semler, maa man vistnok have Lov at sige: *vestigia terrent*.

Før jeg forlader Drøftelsen af Kirkehistoriens principielle Stilling som historisk Disciplin, er der to Enkeltspørgsmaal, det kan være hensigtsmæssigt at omtale. Naar jeg har bestemt Kirkehistoriens Karakter, som jeg her har gjort det, kunde man spørge: er der da længere nogen Mening i at bevare og bruge det gamle Navn Kirkehistorie? Vilde det ikke være rimeligere at opfatte og kalde denne Disciplin en Del af den almen menneskelige *Kulturhistorie* — eller maaske bedre, lidt strengere og mere specielt: som *kristelig Religionshistorie*, idet dens Gestand er det Omraade af den almindelige Religionshistorie, som behandler Kristendommens Udvikling og Ejendommeligheder?

Jeg skal ikke bestride, at der kan lade sig anføre endog særdeles gode Grunde for en saadan Navneforandring. Naar jeg ikke desto mindre personlig foretrækker at bibeholde den gamle Betegnelse, skyldes det især to Aarsager: for det første tror jeg ikke, at det er saa vigtigt eller ønskeligt at omdøbe Discipliner. Ved at blive staaende ved det gamle Navn bidrager man til at fastholde den Kontinuitet, som trods alt er saa betydningsfuld inden for den historiske Forskning, og vigtigere end at skifte Navne

forekommer det mig at være, at bestemme Disciplinens Indhold korrekt og at drive Forskningsarbejdet i den rette Aand.

Hertil kommer endvidere, at vel er Kirkehistoriens Forskningsomraade *hele* Kristendommens Historie, men faktisk former denne Historie sig for den væsentligste Del som en Række enkelte Kirkesamfunds Historie. Derfor er det ogsaa indholdsmæssigt berettiget at holde fast ved det Navn, der har vundet Hævd.

Et andet Spørgsmaal, som man ofte faar forelagt, særlig fra teologisk Side, er det: tilkommer der da ikke Kirkehistorien en praktisk, en vejledende Betydning? — allerede Cicero talte jo om Historie som den store *magistra vitae*. Hertil vil jeg svare: selv om man er tilbøjelig til at bestemme Kirkehistoriens første og højeste Opgave som at tilvejebringe ren historisk Erkendelse, saa udelukker det selvfølgelig ikke, at denne Erkendelse kan have sin betydelige Værdi ogsaa for det praktiske Liv. Kun maa man ikke glemme, at dette er en sekundær Opgave — der bestaar et lignende Forhold mellem den kirkehistoriske Videnskab og den Belæring, man kan høste af den, som mellem den rene Matematik, der docerer de abstrakte aritmetiske og geometriske Sandheder, og den anvendte Matematik, som giver sig Udtryk i Benyttelsen af den rene Matematiks Resultater i en Række tekniske Fag. Videre maa man ikke glemme, at den Belæring, som Kirkehistorien ligesom den almindelige Historie giver, mere er af indirekte end af direkte Art, mere maa have til Opgave at lære Mennesker at forstaa og at udvide deres Horisonter end just i at indpræge bestemte Læresætninger illustrerede ved Eksempler. Og endelig: da det synes at være uadskilleligt fra den menneskelige Natur, at baade enkelte Mennesker, politiske og kirkelige Partier, teologiske og filosofiske Skoler ønsker at bruge saakaldte historiske Argumenter for at give deres Tale forøget Pondus, saa er dog den første Betingelse herfor, at saadanne Argumenter er rigtige, histo-

risk korrekte og forsvarlige, og netop herved føres vi tilbage til Kirkehistoriens primære Opgave: at udforske Sandheden og fremstille den.

Skønt Tidspunktet er blevet fremrykket, vil jeg gerne have Lov til at tilføje nogle faa Ord om de Arbejdsopgaver, der forekommer mig særlig paaatrængende for den moderne kirkehistoriske Forskning og Fremstilling.

Det forholder sig selvfølgelig i Kirkehistorien som i den almindelige Historie, at før man kan skride frem til Synthesen, maa det møjsommelige Arbejde med Analysen foretages, men før Analysen kan finde Sted, maa det paa-gældende Kildestof drages frem og udgives paa videnskabeligt tilfredsstillende Maade. Paa dette Omraade er der allerede præsteret meget.

Det gælder den almindelige Kirkehistorie, men det gælder ogsaa specielt de nordiske Landes Forskning. Med Beundring har vi saaledes overalt i Norden set, hvor meget det *finske* kyrkohistoriske Samfund har udrettet i en lang Aarrække. I *Norge* findes der vel ikke endnu nogen særskilt Sammenslutning til Varetagelse af det kirkehistoriske Forskningsarbejde, men det er vel bekendt, hvad den grundlærde og højt fortjente, kun alt for tidligt bortdøde *Oluf Kolsrud* har betydet særlig gennem Udgivelsen af *Norvegia sacra* og *Bibliotheca Norvegiae sacrae*. I *Sverige* har baade Uppsala og Lund været vigtige Arbejdscentre paa kirkehistorisk Grund, det første særlig ved det fortræffelige kyrkohistorisk Årsskrift, Lund navnlig ved *Hilding Pleijels* Samlinger og Studier til den svenska kyrkans historia og ved det Kyrkohistoriska Arkivet. Mit eget Land var det første af Nordens Lande, hvori den kirkehistoriske Forskning organiseredes, idet der allerede for 100 Aar siden stiftedes det endnu bestaaende Selskabet for Danmarks Kirkehistorie. Vort Samfund har i fremtrædende Grad lagt Vægt paa at publicere kirkehistorisk Kildestof — særlig gennem Kirkehistoriske Samlinger. Der er eet Navn, jeg i

denne Sammenhæng maa have Lov til at nævne honoris causa: Holger Fr. Rørdam, der i ikke mindre end femtiseks Aar var Tidsskriftets utrættelige Redaktør.

Trods alt, hvad der her og ad andre Veje er ydet, staar der dog et stort og taknemmeligt Arbejdsfelt tilbage dels for at fremdrage nyt Stof, dels for at publicere tidligere udgivet paa forsvarlig Maade. Jeg kan i denne Sammenhæng ikke tilbageholde den Bemærkning, at ikke mindst som mangeaarig Deltager i Udgivelsen af Kirkehistoriske Samlinger har jeg haft kun alt for rig Lejlighed til at konstatere, hvor mangelfulde mange kirkehistoriske Udgaver er, og hvor vanskeligt det aabenbart maa være for selv i andre Henseender fortjente og dygtige Forskere at beherske Editionstekniken. Her er — i hvert Tilfælde i Danmark — et Omraade, hvor der tiltrænges stor Strengthed i Kravene til Nøjagtighed, Lærdom og nøje gennemtænkt Tilrettelægelse.

Fremdragelse og Udgivelse af Kilderne skal dog blot bane Vej for den paafølgende Behandling af selve Kirkehistorien. Teoretisk set maa Idealet for enhver Kirkehistoriker være at levere en Helhedsfremstilling af Kirkehistorien. Saa langt naar dog kun de færreste — af gode Grunde. Den enkelte maa samle sig om særlige Tidsafsnit, særlige Landomraader, særlige Sider af Kirkehistorien. I denne Henseende vil jeg gerne fremhæve Betydningen af det enkelte Lands Historie. Med Rette er det i den sidste Menne-skealder blevet anset for paakrævet at oprette akademiske Lærestole i den nationale Kirkehistorie. Ser man paa Nordens Forhold, maa man vistnok have Lov til at sige, at Norden med en vis Tilfredshed kan se paa det Arbejde, der er præsteret i de respektive Landes Kirkehistorie, men meget, saare meget staar endnu tilbage at udrette. Skulde jeg driste mig til fra nyeste Tid i denne Sammenhæng at nævne et Par enkelte Navne med særlig Hæder skulde det være Hilding Pleijel og Sven Kjollerström i Lund.

Den, der vil skrive enten den almindelige Kirkehistorie

eller et enkelt Lands, staar overfor en meget krævende Opgave. Kravene til den almindelige Historie er ikke mindre til Kirkehistorien. Foruden at have mange andre Forudsætninger maa han især være udrustet med en meget fyldig Orienteringsevne, en sikker Evne til at placere de kirkehistoriske Foreteelser i det rette historiske Milieu. Meget vigtigt er det ogsaa, at han er klar over, paa hvilke Sider af Udviklingen, han vil lægge Hovedvægten. Det var ikke ualmindeligt i tidligere Tidens kirkehistoriske Fremstillinger at finde en uforholdsmæssig omfattende Behandling af Lærestridighedernes, eller som man senere sagde Idéernes Historie. Jeg skal være den sidste til at bestride, hvor megen Betydning, der netop paa aandshistoriske Omraader tilkommer de forskellige Tidens fremherskende Idéer og Idekomplekser, men overfor alle Ensidigheder vil det sikkert være rigtigt at betone Kirkehistoriens almindelige Karakter mere som Realhistorie end som Idéhistorie. En virkelig fyldig Forstaaelse af et Lands Kirkehistorie maa bygge paa et indtrængende Kendskab til de politiske, økonomiske, kulturelle og sociale Faktorer, og stadig paavise det mangeartede Samspil mellem disse Faktorer og det religiøse i snævrere Forstand. Middelalderens Kirkehistorie f. Eks. er ikke politisk og økonomisk Historie alene, som man undertiden har Fornemmelsen af i almen historiske Værker, men den kan ikke forstaaes uden stadigt Hensyn til disse Omraader baade som Forudsætninger for og som Skueplads for det kirkelige Initiativ. Reformationens Historie omvendt er ikke — som Teologer undertiden har en Svaghed for at fremstille det — identisk med Luthers religiøse og teologiske Udviklingshistorie, men et uendelig meget mere sammensat Komplex af Foreteelser. Ser man endelig paa det specielt idé- eller aandshistoriske Omraade i Kirkehistorien, saa nærer jeg ikke den ringeste Tvivl om, at det ofte historisk er langt mere frugtbart at fordybe sig i Psalmebøger, Andagtsskrifter og Katekismeforklaringer end i de lærdeste, men livsfjerne Dogmatikeres bindsvære

Værker. Ved Hjælp af disse Kilder vil man ganske anderledes naa til Forstaaelse af, hvad der rørte sig i Menigmands Hjerter, hvad der reelt giver en Egn eller en Periode dens historiske Særpræg. Man kan derfor med Rette tale om en Demokratisering af Kirkehistoriens Forskningsomraade.

Blandt andre realistiske Faktorer, der forekommer mig meget vigtigt for en Kirkehistoriker at studere, nævner jeg videre Kirkeret og Kirkeskik, Prædikestilarter, Liturgi og Psalmesang, kirkelig Ejendomshistorie, Forholdet til Tidens lærde og folkelige Dannelse, Sammenhængen mellem geografiske, sociale og folkloristiske Foreteelser og meget, meget mere, som jeg ikke her kan komme ind paa, og som først den nyere Tids Forskning er begyndt at faa Øjet op for.

Blandt disse reale eller realistiske Faktorer er dog een, som jeg særlig kunde ønske at dvæle et Øjeblik ved. Det er den Betydning, der bør tillægges enkelte Personligheder. Nu ved jeg nok, at det ikke længere er paa Moden at tale om Personlighedernes Betydning i Historien. Maaske er det, fordi jeg er Dansk, at jeg alligevel drister mig til at gøre det — det plejer jo at være et karakteristisk Træk hos os Danske, at vi interesserer os særskilt for Psykologi. Heller ikke er det min Hensigt at søge at løse det evige, stedse tilbagevendende historiske Problem, om det er Manden, der skaber Tiden, eller Tiden Manden — eller at udtale Ønsket om, at Kirkehistorien skulde afløses af en Række Levnedsskildringer — »Livsbilleder« som man sagde i gamle Dage — af enkelte Personligheder. Jeg vil blot som Resultat af min Erfaring ved min Beskæftigelse med kirkehistorisk Forskning fremhæve, at just paa aandshistorisk Omraade tilkommer der de enkelte Mennesker en ganske særlig Betydning, og her tænker jeg ikke blot paa de faa store, nyskabende Skikkelser, hvis Indsats er hævet over enhver Tvivl, men ogsaa paa de mange, der møntrer Idéernes Guldbarrer ud til Dagliglivets Brug. Ejer de end ikke Originalitet i absolut Forstand, staar de dog baade aandeligt

og administrativt som Formidlere, Samlingspunkter, Kraftcentrer, der leder og præger Tidens Bevægelser, og uden nøje Kendskab til deres Virke vil væsentlige Sider af Kirkehistorien ikke kunne forstaas.

Mine højtærede Tilhørere! Sikkert kun alt for længe har jeg opholdt Dem med mine faa og spredte Bemærkninger. Jeg kan ikke slutte uden at udtale Haabet baade om, at Kirkehistorien selv maa blive rigere og rigere udviklet som en ægte historisk Disciplin og derved skaffe sig øget Respekt i Videnskabens Verden, og at de saakaldte Profanhistorikere i deres Forskning mere og mere maa drage sig til Nytte, hvad Kirkehistorikerne bringer for Dagens Lys paa deres specielle Felt. Jo nøjere Samarbejdet mellem den almindelige Historie og Kirkehistorien bliver, desto naadigere vil Clio smile.

BIBLIOGRAFI

1912

- 1 Anm. af: M. K. Zahrtmann, Rønne Latinskoles Historie, 1912 (Nordens Ungdom 2. Aargang, Oktbr. 1912, S. 54-55).

1915

Efterretninger om Peder Jespersen Hersleb (Antiquitetstidende 2. Aargang S. 3-4).

Anm. af Joachim Junge, Den nordsjællandske Landalmues Karakter, Skikke, Meninger og Sprog, udg. af Hans Ellekilde, 1915 (Frederiksborg Amts Avis 2. Decbr.).

1916

Fra Frederiksborg Latinskoles Bibliotek (Antiquitetstidende 4. Aargang S. 1-2).

- 5 Professor Harald Høffding. Tale ved Professorens Afskedsforelæsning (Berl. Tidende 16. Maj Morgen).

Holbæk Latinskoles Historie (Fra Arkiv og Museum V, 603-38).

N. E. Balle. 1816 – 19. Oktober – 1916 (Frederiksborg Amts Avis 19. Oktbr.).

Frederiksborg Latinskoles Historie indtil 1834 (Fra Frederiksborg Amt 1916 S. 1-41).

Bidrag til Strø Kirkes Historie (Fra Frederiksborg Amt 1916 S. 42-49).

1917

- 10 Bispevisitatser i Hillerød-Herløv Pastorat 1741-1847 (Fra Frederiksborg Amt 1917 S. 16-29).

Delvis genoptrykt i Nordsjællands Venstreblad 1917 2. Decbr.

1920

Anm. af: Jens Nørregaard, Augustins religiøse Gennembrud (Teol. T. for den danske Folkekirke 4. R. I, 324-31).

1921

Anm. af: M. Mackeprang, Vore Landsbykirker, 1920 (Teol. T. for den danske Folkekirke 4. R. II, 72-77).

Peder Herslebs Præsteaar i Hillerød-Herløv 1718-25 (Fra Frederiksborg Amt 1921 S. 1-28).

Til Ryttergodsskolernes Forhistorie (Fra Frederiksborg Amt 1921 S. 29-40).

- ¹⁵ Anm. af: J. Oskar Andersen, Festskrift i Anledning af det danske Missionselskabs Hundrede-Aars Jubilæum. I. Indledning og Bone Falch Rønnes Liv, 1921 (Teol. T. for den danske Folkekirke 4. R. III, 67-76).

1922

Studier over Peder Hersleb som Prædikant (Teol. T. for den danske Folkekirke 4. R. III, 81-107, 257-320).

1923

Otto Fabricius' Levned og Betydning som kirkelig Personlighed (Videnskabelige Meddelelser om Grønland LXII, 217-92).

Anm. af J. Oskar Andersen i Teol. T. for den danske Folkekirke 4. R. V, 235—57.

Kirkelig Litteraturfortegnelse (Kirkelig Aarbog, udg. af Paul Nedergaard, 1923, S. 282-91).

1925

Fortidsminder ved Viborg (Viborg Stiftstidende 6. Maj).

- ²⁰ Omtale af: J. Oskar Andersen, Festskrift i Anledning af det danske Missionselskabs Hundrede-Aars Jubilæum. I. Indledning og Bone Falch Rønnes Liv, 1921 (Hist. T. 9. R., Litteraturhefte 1921-22, S. 543-44).

Omtale af: Michael Neiiendam, Christian Bastholm. Studier over Oplysningens Teologi og Kirke, 1922 (Hist. T. 9. R., Litteraturhefte 1921-22, S. 544-45).

- Omtale af: Michael Neiiendam, Bastholmske Familiepapirer. Bidrag til det attende Århundredes Oplysning, 1924 (Hist.T. 9.R., Litteraturhefte 1921-22 S.545-46).
- Omtale af: H. Ostermann, Den grønlandske Missions og Kirkes Historie, 1921 (Hist.T. 9.R., Litteraturhefte 1921-22 S.546-47).
- Omtale af: Jón Helgason, Islands Kirke fra Reformationen til vore Dage. En historisk Fremstilling, 1922 (Hist.T. 9.R., Litteraturhefte 1921-22 S.547-48).
- 25 Omtale af: Thøger Jensen, Kong Frederik den Fjerdes Skoler (Rytterskolerne), 1921. (Hist.T. 9.R., Litteraturhefte 1921-22 S.548).
- Omtale af: Norvegia sacra. Aarbok til kunnskap om den norske kirke i fortid og samtid, udg. af Oluf Kolsrud, 1-3, Oslo 1921-23 (Hist. T. 9. R., Litteraturhefte 1921-22, S.559-61).
- Omtale af: Yngve Brilioth, Svensk kyrka, kungadöme och påvemakt. 1363-1414, Uppsala 1925 (Hist.T. 9.R.IV, 212-14).

1926

- Anm. af: Alex. Rasmussen, Fr.Münter. Hans Levned og Personlighed, 1925 (Hist.T. 9.R.V, 162-70).
- Register til: Peder Palladius' Danske Skrifter, udg. af Lis Jacobsen, 1-5, 1911-26 (Danske Skrifter V, 269-323).

1927

- 30 Anm. af: Hans Leube, Die Reformideen in der deutschen lutherischen Kirche zur Zeit der Orthodoxie, 1924 (Teol.T. for den danske Folkekirke 4. R.VIII, 54-63).
- Anm. af: Peder Palladius' Danske Skrifter, udg. af Lis Jacobsen, 1-5, 1911-26 (Teol.T. for den danske Folkekirke 4. R.VIII, 167-71).
- Anm. af: Hjalmar Holmquist, Kirkehistorie, oversat af Helge Haar og Hal Koch, 1-3, 1924-27 (Nationaltidende 7. Decbr., Morgen).

Omtale af: Peder Palladius' Danske Skrifter, udg. af Lis Jacobsen, 1-5, 1911-26 (Hist.T. 9.R.V, 334-35).

Omtale af: Frederik Torm, Peder Madsen. En Levnedsskildring, 1926 (Hist.T. 9.R.V, 335-36).

1928

35 Fortegnelse over Præster, ordinerede af Biskop Hans Poulsen Resen 1615-38 (Pers.T. 8.R.VI, 182-94).

Biskop Hans Poulsen Resen, Studier over Kirke- og Skolehistorie i det 16. og 17. Aarhundrede. I (1561-1615). (X+508 S.).

1929

Vor Frue Kirkes og Menigheds Historie. Et Tilbageblik paa 700 Aars dansk Kirkehistorie. 1. Halvbind. (S. 1-194). Jvfr. Nr. 43.

Træk af Vor Frue Kirkes Historie, især i Middelalderen (Kristeligt Dagblad 7. og 14. Juni).

Anm. af: J.H. Bernow, Hollands Kirke- og Menighedsliv, 1928 (Teol.T. for den danske Folkekirke 4.R. X, 333-37).

40 [Doktorvita] (Festskrift udgivet af Københavns Universitet i Anledning af Universitetets Aarsfest November 1929 S. 104-06).

1930

[Nekrolog over] Gustav Ludvig Wad (Pers.T. 9.R. II, 193-99).

Anm. af: Olaf Carlsen, Soranske Studier, 1-2, 1928-29 (Pers. T. 9.R. II, 261-63).

Vor Frue Kirkes og Menigheds Historie. 2. Halvbind (S.195-427). Jvfr. Nr. 37.

Omtale af: Gunnar Suolahti, Finlands prästerskap på 1600- och 1700-talen, Helsingfors 1927 (Hist.T. 9.R.VI, 335).

45 Omtale af: Olaf Carlsen, Soranske Studier, 1-2, 1928-29 (Hist.T. 9.R.VI, 475).

Omtale af: Svend Dahl, Danish Theses for the Doctorate and Commemorative Publications of the University of Copenhagen 1836-1926. A Bio-Bibliography, 1929 (Hist. T. 9.R.VI, 469-70).

1930

Til Minde om Holger Fr. Rørdam 1830-1913. (129 S.).

Omtale af: F. C. Krarup, Fra Romantisme til Realisme. Oplevelser og Tanker, 1930 (Hist.T. 10.R.I, 121-23).

1931

Anm. af: Sigurd Schartau, Malmö högre allmänna läroverk under den danska tiden, Malmö 1929, og Matheus Lundborg, Heliga Trefoldighetskyrkan i Kristiansstad, Kristianstad 1929 (Hist.T. 10.R.I, 229-36).

50 N. F. S. Grundtvigs Brev til de danske Studenter 1819 (Pers. T. 9.R.IV, 173-85).

Anm. af: Oluf Lundt Bang, Livs Minder, udg. af Vilhelm Maar, 1929 (Pers.T. 9.R.IV, 186-88).

(i Forening med Vilhelm Lorenzen) Aalborg Stiftshospitals Historie, 1. Halvbind (S. 1-60). Jvfr. Nr. 144.

Omtale af: É. de Moreau, Saint Anchaire. Un Missionnaire en Scandinavie au IXe siècle, Louvain 1930 (Hist.T. 10.R.I, 372-73).

Omtale af: Robert Dollinger, Geschichte der Mennoniten in Schleswig-Holstein, Hamburg und Lübeck, Kiel 1930 (Hist.T. 10.R. I, 385-87).

55 Omtale af: H. G. A. Jørgensen, Ribebispen Gabriel Koch, 1930 (Hist.T. 10.R.I, 388-89).

Omtale af: J. P. Bang, Gyllingpræsten Otto Møller. Liv og Forfatterskab, 1931 (Hist.T. 10.R.I, 506-7).

Anm. af: L. J. Koch, Salmedigteren [Hans Adolph] Brorson, 1931 (Dagens Nyheder 21. Decbr.).

1932

- [Anm. af: Hjalmar Holmquist, Kirkehistorie, I, 2. Udg. ved Jens Nørregaard] (Dagens Nyheder 10. April).
- Anm. af: Personhistorisk Tidsskrift 1931 Hefte 3-4 (Pers. T. 9. R. V, 76).
- 60 Kirkehistorisk Indledning til Hans Tausens Oversættelse af de fem Mosebøger, udgivet af Det danske Sprog- og Litteraturselskab. (79 S.).
- Nogle Breve til Carl Henrik Lorenzen (Pers. T. 9. R. V, 81-126).
- Grundtvigianismen (Svensk uppslagsbok XI, 987-89).
- Anm. af: Th. Kingo's »Aandelige Siunge-Koor«. Med Indledning af J. Oskar Andersen og Noter af M. H. Pedersen, 1931. – L. J. Koch, Salmedigteren Brorson, 1931 (Hist. T. 10. R. II, 70-75).
- [Nekrolog over] Provst Alexander Rasmussen (Hist. T. 10. R. II, 118-19).
- 65 Omtale af: Hjalmar Holmquist, Kirkehistorie, udg. af Jens Nørregaard, I, 1931 (Hist. T. 10. R. II, 147-48).

1933

- Biskop Jørgen Hees Selvbiografi (Kh. Saml. 6. R. I, 53-129).
- En samtidig Beretning om Vor Frue Kirkes Brand 1728 (Kh. Saml. 6. R. I, 238-40).
- Frederiksborg Statsskoles Historie 1630-1830. Med en Oversigt over Skolens nyere Historie. (288 S. – Med Illustrat.).
- Anm. af: Olaf Carlsen, Christian Molbech og Sorø I, 1932 (Hist. T. 10. R. II, 437).
- 70 28 Artikler i Dansk biografisk Leksikon I, nemlig: Aagesen, Peder († 1591); Aalborg, Niels Mikkelsen († 1645); Aarhus, Jacob Madsen († 1586); Aarsleb, Christian Nielsen († 1723); Aaskov, Jørgen Lauridsen († 1690); Aastrup, Poul Mortensen († 1619); Abildgaard, Terkel († 1564); Ahlefeldt, Godske († 1541); Albertsen, Hans († 1569); do.,

Johan († 1537); do., Peder († 1517); Anchersen, Matthias († 1741); Andersen, Frederik Vilhelm († 1910); do., Herman (-1500-); do. Johannes Oskar (f. 1866); do., Lambert († 1525); do., Poul († ca. 1551); Andresen, Christopher Schrøder († 1832); Arctander, Niels Lauridsen († 1616); Arntzen, Ole († 1846); Arvidsen, Bent († 1583); Aslaksen, Kurt († 1624); Asmundsen, Tyge († 1586); Aspach, Sixtus († 1739); Aurilesius, Niels Pedersen († 1634); Axen, Peter († 1707); Bacmeister, Lucas († 1608); Baden, Oluf Mortensen († 1485).

22 Artikler i Dansk biografisk Leksikon II, nemlig: Bagger, Hans († 1693); Bang, Hans Henriksen († 1620); do., Hans Otto († 1764); do., Heinrich Vilhelm († 1910); do., Niels Hansen († 1676); do., Oluf († 1522); do., Peder Hansen († 1566); Barfoed, Hans Peter († 1841); Bartholin, Caspar († 1629); do., Hans († 1738); Bartskeer, Johan Dideriksen († 1661); Bech, Joachim Vilhelm († 1812); Bechmann, Hans Gram († 1836); Beckman, Henrik († 1830); Bendtsen, Bendt († 1830); Bentzon, Jens Winther († 1823); Berg, Frands († 1591); Bergmann, Lorenz (f. 1875); Berildsen, Niels († ca. 1547); do., Peder († 1537); Bertelsen (Bartholin), Iver († 1583); Bieske, Knud († 1612).

1934

Anm. af: Axel Pontoppidan, Den yngre Slægt Pontoppidan, 1931 (Pers.T. 9. R. VI, 264-65).

Luthers Spaadom om Kirken i Norden (Kh.Saml. 6. R. I, 297-304).

Breve vedrørende Grev Enevold Brandts Beredelse til Døden (Kh.Saml. 6. R. I, 424-49).

75 Kirkehistorisk Indledning og Kommentar til Hans Tausens Postil, udg. af Det danske Sprog- og Litteraturselskab, 1-2, 1934, S. 1-151.

Anm. af Alfred Otto i Hist.T. 10. R. III, 300.

Corrigenda ad »Parsberg« (Pers.T. 10. R. I, 152-53).

- Omtale af: Otto Fr. Arends, Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen indtil 1864, 1-2, 1932 (Hist.T. 10. R. II, 684-85).
- Omtale af: Cl. Clausen, Horsens Statsskole 1532-1932, 1932 (Hist.T. 10. R. II, 692-93).
- Omtale af: Olaf Carlsen, Christian Molbech og Sorø, II, 1933 (Hist.T. 10. R. II, 693-94).
- 80 Omtale af: J. Oskar Andersen, Der Reformkatholicismus und die dänische Reformation, Gütersloh 1934 (Hist.T. 10. R. III, 153).
- [Nekrolog over] Professor Gunnar Suolahti (Hist.T. 10. R. III. 146-47).
- Omtale af: Hjalmar Holmquist og Hilding Pleijel, Svenska kyrkans historia, III, ved H. Holmquist, Stockholm 1933 (Hist.T. 10. R. III, 165-67).
- 21 Artikler i Dansk biografisk Leksikon III, nemlig: Bindebøll, Jens († 1830); Birch, David Seidelin († 1854); Bircherod, Jens Jensen († 1686); Bjerre, Jens Justesen († 1684); Bjørn, Jacob († 1596); do., Ole († c.1709); Black, Niels († 1562); Blicher, Niels († 1839); Bloch, Jens († 1830); do., Søren († 1753); do., Tønne († 1803); Bobé, Louis († 1951); de Bois-Clair, Gaspard Antoine († 1704); Bokelmann, Peter († 1576); Borch, Jørgen († 1824); Borgsmed, Peder († 1572); Bornemann, Henrik († 1710); Botsac, Barthold († 1709); Braem, Johan († 1713); Bramsen, Knud († 1608); Brandersen, Laurens († 1496).
- 18 Artikler i Dansk biografisk Leksikon IV, nemlig: Brandt, Frederik († 1691); Bredenberg, Andreas († 1753); Breking, Friederich († 1711); Brinck, Iver († 1728); Brochmand, Hans Enevoldsen († 1664); do., Hans Rasmussen († 1638); do., Jesper Rasmussen († 1652); do., Rasmus Enevoldsen († 1662); do., Rasmus Hansen († 1664); Brorson, Anders Winding († 1833); v. Bruchofen, Henrik († 1576); Brunsmann, Johan († 1707); Brøns, Villads Nielsen († 1637); Bundtz (Bonde), Christen Nielsen († 1679); Bølle, Eiler Madsen († 1501); Bøtcher, Laurids († 1791);

Calixt, Georg († 1656); Callisen, Christian Friedrich († 1861).

- 85 12 Artikler i Dansk biografisk Leksikon V, nemlig: Christensen, Peder († 1610); Chronich, Niels Svendsen (-1662-); Clausen, Henrik Georg († 1840); do., Johannes († 1905); do., Niels († 1531); Clüver, Johan († 1633); Crage, Nicolaus († 1559); Crone, Martin Anton Christian († 1903); Cæsar, Philip (-1642-); Damgaard, Anders Knudsen († 1906); Daugaard, Jacob Brøgger († 1867); Denne, Claus Jensen (-1533-).

1935

Kanniken Niels Torkilsens Adelsbrev (Pers.T. 10. R. I, 231-37).

Anm. af: Hjalmar Holmquist, Kirkehistorie, 2. omarbejdede Udgave ved Jens Nørregaard, II, 1935 (Dagens Nyheder 28. April).

Anm. af: Præstehustruer, der helt eller delvis mangler i Wi-bergs Præstehistorie. Samlede og udgivne af Erh. Qvistgaard, 1934 (Pers.T. 10. R. II, 72-73).

Anm. af: Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte 2. R. IX, 3. Heft, Kiel 1932 (Pers.T. 10. R. II, 73-75).

- 90 Breve fra C. F. Wegener til T. A. J. Regenburg og M. H. Rosenørn 1843-49 (Danske Magazin 7. R. I, 226-319).

Anm. af H. G. Olrik i Soraner-Bladet XX, 62-63.

Anm. af: J. J. A. Worsaae, En Oldgrandskers Erindringer 1821-1847, udgivet ved Victor Hermansen, 1934 (Pers.T. 10. R. II, 160-63).

Anm. af: Den Wintherske Slægtbog fra 1755. Præsten i Ørbæk Rasmus Pedersen Winthers Beretning om sin Slægt og sit Liv. Udgivet af Axel Kofod, 1934 (Pers.T. 10. R. II, 163-65).

Otte gejstlige Selvbiografier [Otto Fabricius, Niels Bruun, Jens Hornsyld, Thomas Schatt Rørdam, Tage Christian

- Müller, Jens Henrik Larsen, Hans Christian Lyngbye og Johan Gunløg Gunløgsen Briem]. (Kh. Saml. 6. R. I, 616-37). Besættelsen af Roskilde Domprovsti 1866 (Kh. Saml. 6. R. I, 686-704). Jvf. Nr. 106 og Nr. 167.
- 95 Register til Kirkehistoriske Samlinger 6. R. I (Kh. Saml. 6. R. I, 705-22).
- Omtale af: Bengt Hildebrand, Esbjørn Blåpanna och hans arvingar (Pers. T. 10. R. II, 283).
- Omtale af: Chr. Buur, Bidrag til Undervisningens Historie i Middelalderen og under Humanismens og Reformationens Indflydelse, 1934 (Hist. T. 10. R. III, 298).
- Omtale af: Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte, 1. R. 18. Heft, Kiel 1934 (Hist. T. 10. R. III, 298-99).
- Prästrelationerna från Skåne och Blekinge av år 1624, udg. af John Tuneld, Lund 1934 (Hist. T. 10. R. III, 300-302).
- 100 Omtale af Wilhelm Rahe, Johannes Lassenius (1636-92). Ein Beitrag zur Geschichte des lebendigen Luthertums im 17. Jahrhundert, Gütersloh 1933 (Hist. T. 10. R. III, 302-03).
- 10 Artikler i Dansk biografisk Leksikon VI, nemlig: Dybvad, Jørgen († 1612); Dyssel, Johan Arndt († 1795), Engelbreth, Wolf Frederik († 1862); Engelstoft, Christian Thorning († 1889); Estrup, Peder († 1818); Faber, Nicolai († 1848); Fabricius, Jørgen Otto († 1886); do., Otto († 1822); Fallesen, Lorentz Nicolai († 1824); Farstrup, Mads Pedersen († 1684).
- 17 Artikler i Dansk biografisk Leksikon VII, nemlig: Fielchecrone, Oluf Nielsen († 1682); Fleischer, Esaias († 1697); do., Rasmus († 1804); Flemmer, Hans Morten († 1864); Fløystrup, Carl Emil († 1921); Fogtmann, Nikolai († 1851); Foss, Matthias († 1683); Friderichsen, Johan († 1641); Friis, Anders († 1526); do., Christen Begtrup († 1898); do., Jørgen Lauridsen († 1688); Frølund, Andreas († 1731); Fyhn, Jens Jørgen († 1866); Gaas, Hans († 1578); Gad, Peter Christian Stenersen († 1851); Gal-

skjøt, Thomas Martinus Braëm († 1828); Galthen, Matthias († 1812).

1936

- Om Thorvaldsens Gravlæggelse (Meddelelser fra Thorvaldsens Museum 1935 S. 5-11).
- Reformationsjubilæet i Danmark 1617 (Kh.Saml. 6. R. II 33-83).
- 05 Smaa Karakteristiker fra det 18. Aarhundrede (Kh.Saml. 6. R. II 100-59).
- Fortsatte Meddelelser om Roskilde Domprovsti 1866 (Kh. Saml. 6. R. II, 188-217). Jfr. Nr. 94 og Nr. 167.
- Trange Tider [om og af Provst C.F.H.Sodemann]. (Kh. Saml. 6. R. II, 229-40).
- Bidrag til Oplysning om Katolikernes Retsstilling i Danmark i det 18. Aarhundrede (Festskrift til Professor, Dr. theol. J. Oskar Andersen, 1936, S. 114-30).
- Reformationen i Danmark. Gengivelser af Aktstykker og Breve (Fra Rigsarkivets Samlinger I). (I-XII, +1-14 + Tvlr.).
- Anm. i Archivalische Zeitschrift 3. R. XII, 357-58.
- 10 Anm. af: Henrik Scharling. Et Mindeskrift af Carl Immanuel Scharling og Margrethe Scharling Dragsdahl, 1936 (Pers.T. 10. R. III, 242-43).
- Omtale af: Hilding Pleijel, Svenska Kyrkans Historia, V, Stockholm 1935 (Hist.T. 10. R. III, 503-04).
- 12 Artikler i Dansk biografisk Leksikon VIII, nemlig: Gerner, Henrik († 1786); Gjellerup, Sophus Michael († 1910); Gjelstrup, Peder Nielsen († 1630); Gjødesen, Jens († 1626); Glud, Søren († 1693); Gram, Niels († c. 1712); Grave, Erik Mogensen († 1691); Grundet, Jens Pedersen († 1565); Grønbæk, Isak († 1617); Grønlund, David († 1784); Gude, Ludvig Jacob Mendel († 1895); Hagen, Johan Frederik († 1859).
- 12 Artikler i Dansk biografisk Leksikon IX, nemlig: Hammer, Claus († 1585); do., Niels (-1603-); Hammond, Eiler

(†1822); Hansen, Aleth Sophus (†1889); do., Hans (-1531-); do., John (†1911); Harboe, Ludvig (†1783); Hass, Ludvig Daniel (†1881); Hassager, Dorothea Hansine (†1897); v. Haven, Peder (†1757); Hee, Jørgen (†1788); Heiberg, Arve Christian Linde (†1891).

13 Artikler i Dansk biografisk Leksikon X, nemlig: Helveg, Nicolaus Ludvig (†1883); Hemmingsen, Niels (†1600); Henriksen, Jesper (-1483-); Hersleb, Ole (†1760); do., Peder (†1757); Hindsholm, Laurids Jacobsen (†1663); Hjort, Jens Mathias Lind (†1899); Hjørring, Anders Mathiesen (†1678); Holm, Jacob (†1609); do., Peder (†1777); Horsens, Hans Pedersen (†1617); do., Jacob Albertsen (†1616); Horster, Joachim Frederik (†1800).

1937

115 Hans Nielsen Hauges religiøse Udvikling (Teol.T. for den danske Folkekirke 5.R.VIII, 41-63).

Præsten Rasmus Jensen Stages Selvbiografi (Kh.Saml. 6.R. II, 378-414).

En Redegørelse fra Biskop Martensen (Pers.T. 10. Rk. IV, 75-81).

Anm. af: Olaf Carlsen, Christian Molbech og Sorø, 1-3, 1932-37 (Pers.T. 10. R. IV, 151-52).

Anm. af: Venskab og Samvirke. Brevveksling mellem Vilh. Beck og Johannes Clausen, udg. af Axel Beck, 1936 (Pers. T. 10. R. IV, 152-54).

120 J. P. Mynsters Visitatsdagbøger 1835-1853. Udgivne af Selskabet for Danmarks Kirkehistorie og Det danske Sprog- og Litteraturselskab. (CXXVI + 279S.; 376S. Med Illustrat.).

Hans Nielsen Hauges religiøse Udvikling (Kirke og Kultur Novbr. 1937 S. 552-67).

Omtale af: Wilhelm Jensen, Die Kirchenbücher Schleswig-Holsteins, des Landesteils Lübeck und der Hansestädte, Neumünster 1936 (Hist.T. 10. R. IV, 195-96).

Omtale af: *Lychnos. Lärdomshistoriska Samfundets Årsbok*, Uppsala 1936 (Hist.T. 10. R. IV, 204-06).

Omtale af: *Kungl. Maj:ts Kanslis Historia*, ved Oscar Wieselgren o.fl., 1-2, Uppsala 1934-35 (Hist.T. 10.R. IV, 210-11).

- 125 14 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XI, nemlig: Hundrup, Ferdinand Emil (†1879); Hvalsøe, Hans Jacobsen (†1712); Hvid, Niels (†1589); Hviid, Andreas Christian (†1788); Hygom, Peder (†1764); Høyelse, Peder (†1704); Jansen, Rasmus (†1827); Janson, Hector Frederik (†1805); Jantzen, Albert Thorvald (†1917); Jensen, Niels (†1672); do., Thøger (†1538); Jermin, Jens (†1742); Jersin, Jens Dinesen (†1634); Jespersen, Peder (†1714).
- 12 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XII, nemlig: Johannsen, Johann Christian Gottberg (†1854); Jonæsen, Søren (†1717); Juel, Kjeld (†1571); Jørgensen, Henrik Gothard (†1941); Kalkar, Christian Andreas Herman (†1886); Kall Rasmussen, Michael Nicolai Christopher (†1863); Kampmann, Henrik (†1828); Katholm, Rasmus (†1581); Kjøge, Peder Nielsen (†1695); Knoff, Christopher (†1611); Knudsen, Hans (†1851); do., Thomas (†1581).

1938

Anm. af: Astrid Wentzel, Christian Ostefeld. *Nogle biografiske Oplysninger*, 1937 (Pers.T. 10. R. IV, 275-78).

Bispebreve til Kultusminister J. C. H. Fischer (Kh. Saml. 6. R. II, 554-677). Jvfr. Nr. 154 og Nr. 168.

Til Ryttergodsskolernes Forhistorie (Kh. Saml. 6. R. II, 678-79).

- 130 Et Brev fra Professor Ivar Stub 1611 (Kh. Saml. 6. R. II, 679-87).

Register til Kirkehistoriske Samlinger 6. R. II (Kh. Saml. 6. R. II, 688-714).

Vor Frue Kirkes 200 Aars Jubilæum (Nationaltidende 24. April).

Anm. af: *Aus den Tagebüchern Friedrich Münsters*, heraus-

gegeben von Øjvind Andreasen (Frederik Münter, et Mindekrift II-IV, 1937). (Hist.T. 10. R. IV, 453-58).

[Tysk Referat af Bjørn Kornerup, Biskop Hans Poulsen Resen I, 1928] (Bulletin of the International Committee of Historical Sciences X Nr. 38, 1938, S. 49-50).

¹³⁵ Nyere Skrifter vedrørende Sveriges Kirkehistorie (Dansk teol.T. I, 245-51).

Heri om: Isak Collijn, Vita b. Christinae Stumbelensis, Stockholm 1936; Emil Färnström, Om källorna till 1571 års kyrkoordning, Stockholm 1935; K. H. Johansson, Svensk sockensjälvsstyrelse 1686-1862, Lund 1937; Yngve Bogren, Den kyrkliga försvenskningen av Skånelandskapen och Bohuslän, Lund 1937; Hilding Pleijel, Das Kirchenproblem der Brüdergemeine in Schweden, Lund 1938.

Anm. af: J. J. A. Worsaae, Af en Oldgranskers Breve 1848-1885. Udg. af Victor Hermansen, 1938 (Pers.T. 10. R. V, 243-44).

Anm. af: H. G. A. Jørgensen, Sognepræst og Præstegaard, II, 1938 (Pers.T. 10. R. V, 244-46).

Omtale af: Registrum villé Malmøyghe, med Indledning af Ingvar Andersson, Malmø 1937 (Hist.T. 10. R. IV, 474-75).

Omtale af: Die Matrikel der Georg-August-Universität zu Göttingen, herausgegeben von Götz von Selle, 1-2, Hildesheim 1937 (Hist.T. 10. R. IV, 476).

¹⁴⁰ Omtale af: Norvegia sacra, udg. af Oluf Kolsrud, Oslo 1937 (Hist.T. 10. R. IV, 489-90).

Omtale af: Lychnos, Uppsala 1937 (Hist.T. 10. R. IV, 492).

13 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XIII, nemlig: Koch, Emil Ferdinand (†1911); Kock, Oluf (†1619); Kolding, Niels Nielsen (†1578); do., Poul Jensen (†1640); Kortholt, Christian (†1694); Krafft, Johann Melchior (†1751); Kragelund, Peder Jensen (†1681); Krarup, Jens Henrik (†1791); Kruuse, Manderup Peder (†1846); Könechen, Jesper (†1715); König, Mourits (†1672); Lachmann, Niels (†1763); Langebek, Jacob (†1775).

15 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XIV, nemlig: Lassenius, Johannes (†1692); Lautrup, Jørgen Hiort (†

1856); Lawaetz, Hermann Carl Johannes († 1949); Leth, Hans Sørensen († 1688); Lillelund, Thomas († 1781); Lintrup, Søren († 1731); Listov, Andreas Lauritz Carl († 1889); Lodberg, Christen Jensen († 1693); do., Jacob († 1731); Lohmann, Hartvig (-1635-); Lorck, Josias († 1785); Lorenzen, Carl Henrik († 1859); Lund, Christen Andersen († 1833); do., Jacob Johan († 1798); do., Johan († 1686).

1939

Aalborg Stiftshospitals Historie. II. Stiftelsens almindelige Historie. (S. 61-284). Jvfr. Nr. 52.

145 Dagens Doktor-Disputats. P. G. Lindhardt: Peder Hersleb, I (Berl. Tidende. Aftenavis 4. April).

Prof. Huizinga i København (Berl. Tidende. Aftenavis 11. April).

Nogle Bemærkninger til P. G. Lindhardt, Peder Hersleb I, 1939 (Dansk teol. T. II, 105-17).

Anm. af: Niels Munk Plum, Jakob Peter Mynster som Kristen og Teolog, 1938 (Dansk teol. T. II, 121-26).

[Nekrolog over] Laurs Rasmus Laursen (Archivalische Zeitschrift Bd. 45 (3. R. XII) S. 385-86).

150 Anm. af: Axel Garboe, Agersø i Store Bælt med Nabo-Øen Omø gennem Tiderne, 1938 (Pers. T. 10. R. VI, 165-67).

Anm. af: Thomas Kingo, Samlede Skrifter. Udg. af Hans Brix, Paul Diderichsen og F. J. Billeskov Jansen, II 1939 (Dansk teol. T. II, 204-6).

Holberg og Degnen i Havrebjerg (Holberg Blandinger 1939 S. 28-35).

Et Præstedrab i Karlebo 1659 [Christen Jensen Bircherod] (Kh. Saml. 6. R. III, 1-8).

Bispebreve til Kultusminister J. C. H. Fischer. II (Kh. Saml. 6. Rk. III, 38-143). Jvfr. Nr. 128 og Nr. 168.

155 Fra Peder Palladius' Bispetid [om Hr. Jens Olsen i Viksø] (Kh. Saml. 6. R. III, 182-84).

Bøn mod Rotter [paa Gjøøl] (Kh. Saml. 6. R. III, 196-200).

15 Artikler i Dansk Biografisk Leksikon XV, nemlig: Lyser, Johannes (†1684); Machabæus, Johannes († 1557); Mad- sen, Mogens († 1611); do., Morten († 1643); do., Poul († 1590); Mariager, Anders Jensen († 1582); Masius, Hector Gottfried († 1709); Matthiesen, Jacob († 1660); Matthiæ, Christian († 1655); Medelby, Poul Andersen († 1632); Medelfar, Mads Jensen († 1637); Meier, Bernt († 1634); Melchior, Hans Bøchmann († 1831); Meyer, Peder Krog († 1819); Mikkelsen, Hans († 1651).

15 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XVI, nemlig: Moller, Johannes († 1725); Morsing, Christian Terkelsen († 1560); Mortimer, Walter (-1513-); Muus, Christian († 1717); Müller, Tage Christian († 1849); Mynster, Jacob Peter († 1854); Münter, Friederich Christian Carl Heinrich († 1830); Møller, Jens († 1833); do., Jens († 1863); do., Rasmus († 1842); Mønster, Peter Hans († 1830), Naamensen, Lütke († 1574); Nannestad, Nicolai Engelhardt († 1782); do., Werner Ludvig († 1899); Naskov, Peder Zachariæsen († 1695).

1940

Anm. af: Hugo Matthiessen, Den sorte Jyde. Tværsnit af Hedens Kulturhistorie, 1939 (Pers.T. 10. R. VI, 277-78).

160 Anm. af: Vilhelm Rasmussen, Drengeliv i Kroen, 1939 (Pers. T. 10. R. VI, 278-79).

Fridericoburgensia fra det 19. Aarhundrede (Pers.T. 11. R. I, 1-34).

Anm. af: Henry Ussing, Min Livsgerning, som jeg har forstaaet den, I, 1939 (Pers.T. 11. R. I, 70-72).

Anm. af: Frederick John Foakes Jackson, A History of Church History, Cambridge 1939 (Dansk teol.T. III, 124-26).

Anm. af: Jernværkseier Jacob Aalls Optegnelser 1780-1800, Skien 1939 (Pers.T. 11. R. I, 153-54).

165 [Beretning om den 8. internationale Historikerkongres i Zürich 29. Aug.-3. Sept. 1938] (Hist.T. 10. R. V, 586-89).

Reformationsgeschichtliche Forschung und Darstellung in Dänemark (Archiv für Reformationsgeschichte XXXVII, 87-93).

Fortsatte Meddelelser om Roskilde Domprovsti 1866. III (Kh.Saml. 6.R.III, 305-13). Jvfr. Nr.94 og Nr.106.

Bispebreve til Kultusminister J. C. H. Fischer. III (Kh. Saml. 6. R. III, 314-95). Jvfr. Nr. 128 og Nr. 154.

Omtale af: N. M. Plum, Jakob Peter Mynster som Kristen og Teolog, 1938 (Hist. T. 10. R. V, 561-62).

170 Omtale af: Lychnos, Uppsala 1938 (Hist. T. 10. R. V, 582).

Omtale af: Wilhelm Suhr, Die Lübecker Kirche im Mittelalter, ihre Verfassung und ihr Verhältnis zur Stadt, Lübeck 1938 (Hist. T. 10. R. V, 590-91).

Omtale af: Archiv für Reformationsgeschichte 1938f. (Hist. T. 10. R. V, 591-92).

Omtale af: Götz von Selle, Die Georg-August-Universität zu Göttingen 1737-1937, Göttingen 1937 (Hist. T. 10. R. V, 599-600).

16 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XVII, nemlig: Nielsen, Frederik († 1867); do., Fredrik Kristian († 1907); do., Jacob († 1571); do., Villads († 1681); Nold, Christian († 1683); Noodt, Johann Friederich († 1756); Noviomagus, Poul († 1571); Oldenburg, Johan († 1605); Olivarius, Christen († 1745); Palladius, Niels († 1560); do., Peder († 1560); Paludan, Jens († 1782); do., Johan († 1821); do., Peder († 1799); Paludan-Müller, Jens († 1845); do., Jens († 1899).

175 15 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XVIII, nemlig: Parvus, Matthias († 1553); Paulli, Just Henrik Voltelen († 1865); do., Jakob Peter Mynster († 1915); Pedersen, Mads († 1543); v. Pentz, Ditlev († 1821); Petrus David de Scotia († 1520); Pistorius, Johannes († 1605); la Placette, Jean († 1718); Plum, Frederik († 1834); Pogwisch, Bertram († ca. 1600); Pontoppidan, Dines († 1879); Pors, Mads († 1618); Poulsen, Alfred Sveistrup († 1921); do., Andreas Benjamin († 1764); Poulson, Poul († 1736).

17 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XIX, nemlig: Qvist, Søren Jensen († 1626); Raaby, Jens Aagesen (-1600-); Rachløv, Jesper Rasmussen († ca. 1691); Ramus, Christian († 1762); do., Jacob († 1785); Ravensberg, Christoffer Jepsen († 1543); Reenberg, Morten Clausen († 1736); Reiersen, Andreas († 1785); Reinboth, Friedrich Adolph († 1749); do., Johannes († 1673); Resen, Hans Hansen († 1653); do., Hans Poulsen († 1638); Resewitz, Friedrich Gabriel († 1806); Reuss, Jeremias Friedrich († 1777); Riber, Christen Hansen († 1642); do., Laurids Nielsen († 1557); Rohmann, Jørgen Lindegaard († 1860).

1941

- En svensk Disputats om Niels Hemmingsen. Kjell Barnekow, Niels Hemmingsens teologiska åskådning. En dogm-historisk studie. Lund 1940 (Dansk teol.T. IV, 57-66).
- Samtidige danske Kirkemænd om Holberg (Holberg Blandinger, 2. Saml., S. 22-30).
- Et egenhændigt Votum af Holberg (Holberg Blandinger, 2. Saml., S. 58-60).
- 180 Holberg og F.C.Eilschows Død (Holberg Blandinger, 2. Saml., S. 60-66).
- Professor J. Oskar Andersen fylder 75 Aar i Dag (National-tidende 15. Maj).
- Aus der nordischen Reformationshistorie. Anm. af: Kjell Barnekow, Niels Hemmingsens teologiska åskådning, Lund 1940 (Archiv für Reformationgeschichte XXXVIII, 182-86).
- Danske Studerende i Zerbst 1587-98 (Pers.T. 11. R. II, 36-40). Anm. af: C. G. Hellstrøm, »Dringelbergska Libreriet«, Malmö 1940 (Pers.T. 11. R. II, 71-74).
- 185 Bogføreren Baltzer Kaus' Dødsaar (Pers.T. 11. R. II, 74-75). Om Christopher Mummes Katekismeforklaring (Kh. Saml. 6. R. III, 574-601).

- Et Brev fra J.C.H. Fischer til H.J. Swane (Kh. Saml. 6. R. III, 602-3).
- Register til Kirkehistoriske Samlinger 6. R. III (Kh. Saml. 6. R. III, 605-28).
- [Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie 1935-41] (Hist.T. 10. R. V, 766-69).
- 190 To Visitatsbesøg paa Bornholm i Christian IV's Tidsalder (Festskrift til Hugo Matthiessen S. 91-102).
- Anm. af: Hans Wählin, Landskrona forna kyrka och dess minnesmärken, Malmö 1939 (Pers.T. 11. R. II, 253-54).
- Anm. af: Lars Chr. Balslev og Birgitte Balslev, Stamtavle over Haarslevgrenen af Slægten Balslev, Odense 1939 (Pers.T. 11. R. II, 254-56).
- Omtale af: Alfred Otto, Jesuitterne og Kirken i Danmark i det 17. og 18. Aarhundrede, 1940 (Hist.T. 10. R. V, 773-74).
- Omtale af: Svend Larsen, Graabrødre Hospital og Kloster i Odense, 1939 (Hist.T. 10. R. V, 781-82).
- 195 Omtale af: Kjeld Galster, Aalborg Katedralskole 1540-1940, 1940 (Hist.T. 10. R. V, 782-84).
- Omtale af: Norvegia sacra, udg. af Oluf Kolsrud, 1933-36 (Hist.T. 10. R. V, 791).
- Omtale af: Lychnos, Uppsala 1939 (Hist.T. 10. R. V, 793-94).
- Omtale af: Hjalmar Holmquist, Svenska Kyrkans Historia IV, 1, Stockholm 1938, og af Samlingar och Studier till Svenska Kyrkans Historia, udg. af Hilding Pleijel, 1-3, Stockholm 1940 (Hist.T. 10. R. V, 794-96).
- Visitatsbog for Lunde Stift 1611-1637, udgivet med en Indledning (Særtryk af Lunds stifts herdaminne, utg. af G. Carlquist, Ser. I, 1, Urkunder och aktstycken). Lund 1943 (o: 1941). (175 S.).
- Anm. af Knud Fabricius i Hist.T. 10. R. VI, 359-61; af Sven Kjölnerström i Kyrkohistorisk Årsskrift 1943 S. 289-90.
- 200 13 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XX, nemlig: Rostoch, Mads Pedersen († 1713); Rothe, Peter Conrad

(† 1902); do., Vilhelm († 1878); Rottbøll, Christen Michael († 1780); Rønne, Bone Falch († 1833); Rørdam, Hans Christian († 1869); do., Holger Frederik († 1913); do., Peter († 1883); Sadolin, Hans Jørgensen († ca. 1598); Sandhagen, Caspar Hermann († 1697); Sascrides, Johannes († 1594); Saxtorph, Peder († 1803); Scavenius, Laurids Mortensen († 1655).

12 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXI, nemlig: Schade, Peder († 1712); Schandorph, Niels Poulsen († 1645); Scharling, Peter Jørgen Christian († 1922); Schmidt, Frederik († 1840); Schnabel, Bernhard († 1754); Schrøder, Johan Wilhelm († 1741); do., Johannes († 1774); Schwartz, Josua († 1709); Schönheyder, Johan Christian († 1803); v. Seelen, Johann Heinrich († 1762); Seidelin, Hans Hansen († 1668); Severinsen, Peder († 1939).

1942

Nye Bidrag til Separatisten Niels Svendsen Chronichs Historie (Kh.Saml. 6. R. IV, 60-84).

To Skoletestimonier [for Jens Mikkelsen og Christen Lange-mach Leth] (Kh.Saml. 6. R. IV, 175-78).

En egenhændig Dedikation fra Niels Hemmingsen (Kh.Saml. 6. R. IV, 179-80).

205 Anm. af: Julius Clausen, Mennesker paa min Vej. Minder fra de unge Dage, 1941 (Pers.T. 11. R. III, 79-81).

Anm. af: Svend Dahl, Den danske Plante- og Dyreverdens Udforskning, 1941 (Pers.T. 11. R. III, 81-83).

Anm. af: I. C. Drewsens Rejsedagbog. Udg. ved Højesterets-sagfører Stein, 1941 (Pers.T. 11. R. III, 83-85).

Anm. af: Otto Gertz, Kungl. Fysiografiska Sällskapet i Lund 1772-1940, Lund 1940 (Pers.T. 11. R. III, 85-88).

Anm. af: Marie Christensen, Hans Tausen. Fra Birkinde til Ribe. 1942 (Dansk teol. T. V, 198-200).

210 Vita Johannis Grammii. Udgivet af Det kgl. danske Selskab

for Fædrelandets Historie. (S. XXIV-LVII, 1-78, 167-235).

Anm. af R. Paulli i Hist.T. 10.R.VI, 580-84; af Albert Fabritius i Pers.T. 11. R. IV, 71-73.

Anm. af: Nicolai Stenonis Opera Theologica ed. Knud Larsen et Gustav Scherz (Archiv für Reformationsgeschichte XXXIX, 277-79).

Omtale af: Sven Kjällerström, Svenska förarbeten til kyrkoordningen av år 1571 (Theologische Literaturzeitung 1942 S. 295).

19 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXII, nemlig: Simonsen, Jørgen († 1602); Siwers, Berent († 1696); Skavbo, Claus Lauridsen († 1590); Skomager, Hans Rasmussen († 1614); Skou, Jens Carl Christian († 1904); Skrok, Christiern Clausen († ca. 1568); Slangstrup, Hans Olufsen († 1596); Slewert, Gert († 1570); Smith, Daniel Peter († 1871); do., Laurids († 1794); Spandemager, Hans Olufsen († 1571); Spend, Christen Nielsen († 1679); Spithoff, Johannes († 1563); Spormand, Peder († 1661); Steenbuch, Christen († 1665); do., Hans († 1740); Stephanus, Johannes († 1625); Sthyr, Hans Valdemar († 1905); Stistrup, Laurids Christensen († 1766).

15 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXIII, nemlig: Struensee, Adam († 1791); Strøm, Gollich Frederik Peter († 1898); Stub, Ivar († 1611); Swane, Hans Jørgen († 1903); Svansø, Niels Andersen († 1554); Tauber, Erich Giørup († 1854); do., Johan Henrik († 1816); Terpager, Lars († 1772); do., Peder († 1738); Tetens, Peder († 1805); do., Stephan († 1855); Teting, Nicolaus Knutzen († senest 1642); Thestrup, Frands († 1735); Thisted, Jørgen († 1855); Thorkelin, Grímur Jónsson († 1829).

1943

215 Anm. af: F. Friis Berg, Roskilde Konvent gennem 100 Aar, 1942 (Dansk teol. T. VI, 55-56).

- Anm. af: Svundne Tider, udg. af Carl Dumreicher, H. G. Olrik og H. Topsøe-Jensen, I, 1942 (Pers.T. 11. R. IV, 70-71). [Gensvar til Højesteretssagfører Stein]. (Pers.T. 11. R. IV, 73-75).
- Anm. af: Nicolai Stenonis Opera Theologica ed. Knud Larsen et Gustav Scherz (Hist.T. 10. R. VI, 332-35). [I Forbindelse med O. Clemen] Danmark og Wittenberg (Kh. Saml. 6. R. IV, 181-204).
- 220 Laudatio Episcopi Petri Erasmi Mülleri. En Mindetale af J. P. Mynster (Kh. Saml. 6. R. IV, 214-27).
- Brevveksling mellem Otto Møller og H. F. Rørdam (Kh. Saml. 6. R. IV, 228-69).
- Hvem er Forfatter af »Nøglen« til Falsters »Amoenitates« ? [Laurids Gram]. (Kh. Saml. 6. R. IV, 357-60).
- Et Minde fra N. E. Balles Studietid (Kh. Saml. 6. R. IV, 361-64).
- Danske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner. (Vejledende Arkivregistraturer I). (XLVIII + 182 S.).
- 225 C. F. Allen om det stockholmske Blodbad (Dsk. Mag. 7. R. IV, 71-83).
- Et Brev om Laurids Engelstofts sidste Aar og Død (Dsk. Mag. 7. R. IV, 87-92).
- Omtale af: Acta cameralia, udg. af L. M. Bååth, I, Stockholm 1936-42 (Hist.T. 10. R. VI, 373-75).
- Omtale af: Lychnos, Uppsala 1940-41 (Hist.T. 10. R. VI, 377-78).
- Omtale af: Jesper Swedbergs Lefwernes Beskrifning, udg. af Gunnar Wetterberg, Lund 1941 (Hist.T. 10. R. VI, 588-90).
- 230 20 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXIV, nemlig: Thortsen, Carl Adolph († 1878); Thorup, Peter Nicolai († 1846); Thura, Albert († 1740); do., Laurids Lauridsen († 1731); do., Laurids Pedersen († 1655); de Thura Diderik († 1788); Thøgersen, Peder († 1595); do., Peder († 1634); Tidemand, Peder († senest 1571); Tisdorph, Mikkel Henriksen († 1701); Torkilsen, Niels († 1553);

Torm, Erik Olufsen († 1667); Trelund, Johannes († 1735); Treschow, Gerhard († 1765); do., Herman († 1797); Tryde, Eggert Christopher († 1860); Turson, Jon († 1577); Ursin, Georg († 1727); Ussing, Henrich († 1820); Wad, Gustav Ludvig († 1929).

17 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXV, nemlig: Wandal, Hans († 1641); do., Hans († 1675); do., Hans († 1710); do., Peder († 1659); Varberg, Claus Jensen († 1671); Weber, Jens Jacob († 1805); Wedel, Lago Mathias († 1827); Vedel, Lauge († 1733); Wedel, Peder August († 1842); Wegener, Caspar Frederik († 1893); Vejle, Hans Knudsen († 1629); do., Jacob Madsen († 1606); Welding, Frederik Peter († 1894); Venusinus, Jon Jakobsen († 1608); Viborg, Hans Jensen († 1682); Villadsen, Peder († 1673); Villaume, Peter († 1825).

1944

Bidrag til Filosoffen F. C. Eilschows Livshistorie (Kh. Saml. 6. R. IV, 365-76).

Udvalg af Biskop G. P. Brammers Brevveksling. A. [Breve fra forskellige] (Kh. Saml. 6. R. IV, 390-435). Jvfr. Nr. 251 og Nr. 272.

Register til Kirkehistoriske Samlinger 6. R. IV (Kh. Saml. 6. R. IV, 547-62).

235 Om »Gejstlige Stater«. I Anledning af 6. Udgave af »Kirkelig Haandbog« [ved Paul Nedergaard] (Pers. T. 11. R. V, 1-15).

Anm. af: Franz v. Jessen, Mit Livs Egne, Hændelser, Mennesker, I, 1943 (Pers. T. 11. R. V, 65-67).

Anm. af: Svundne Tider, udg. af C. Dumreicher, H. G. Olrik og H. Topsøe-Jensen, II-III, 1943 (Pers. T. 11. R. V, 68-69).

Borgerskabsbøger (Pers. T. 11. R. V, 85-86).

Frederik I (Danmarks Konger, under Redaktion af Knud Fabricius, S. 199-216).

240 Anm. af: F. Elle Jensen, Pietismen i Jylland. Studier over

jydske Menighedstilstande, særlig paa Landet, omkring Midten af det 18. Aarh., 1944 (Hist.T. 11. R. I, 198-203).

Til Lunde Stifts Kirkehistorie i det 17. Aarhundrede (Årsbok for Vetenskaps-Societeten i Lund 1943 S. 1-40).

Anm. af Astrid Friis i Hist.T. 11. R. I, 576-78.

Omtale af: N. M. Plum, Københavns Præstekonvent 1843-1943, 1943 (Hist.T. 10. R. VI, 724-25).

19 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXVI, nemlig: Villumsen, Thomas († 1602); Vind, Ole († 1646); Wiingaard, Mogens Mogensen († 1711), Winstrup, Peder Pedersen († 1679); do., Peder Jensen († 1614); Visby, Carl Holger († 1871); Vogelius, Frants Mikkelsen († 1702); Wolfburg, Morten Caspar († 1729); Wolff, Frederik († 1677); Worm, Christian († 1737); Wøldike, Andreas († 1770); do., Andreas († 1836); do., Marcus († 1750); do., Peder († 1811); Zoëga, Hans († 1673); Zwergius, Detlev Gotthard († 1757); Øllgaard, Nicolaj Esmark († 1863); Oelreich, Bernhard († 1686); Ørn, Christen Lauridsen († 1636).

8 Artikler i Dansk biografisk Leksikon XXVII, nemlig: Ahrnung, Jens Otto Roepstorff (f. 1892); Bernth, Johan Ludvig († 1804); Lind, Peter Engel († 1903); Lund, Markus Anker Secher († 1913); Pedersen, Niels († ca. 1579); Sinning, Jens Andersen († 1547); Smidth, Jens Hansen († 1847); Spleis, Christian Ole Stephan († 1910).

1945

245 Albert Thura, Lejrskov Præstegaards Brand 1728. Et Klagedigt. Facsimiletryk med historisk Indledning. (57 S.).

Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie. 1745. 8. Januar. 1945. En Oversigt. (131 S.).

Anm. af Albert Fabritius i Pers.T. 11. R. VI, 156-57.

- Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie 1745
8. Januar 1945 (Berl.Aftenavis 8. Jan.).
- En Skolelærer som Supplikant. Et Brev fra Christiane Oeh-
lenschläger 1840 (Pers.T. 11. R. V, 163-69).
- Anm. af: Katalog over de udstillede Portrætter og Genstan-
de paa Frederiksborg, 2. Udgave, 1943 (Pers.T. 11. R. V,
258-59).
- 250 Anm. af: Harald Balslev, Fra fynske Præstegaarde, 1944,
(Pers.T. 11. R. V, 259-60).
- Udvalg af Biskop G.P. Brammers Brevveksling. B. [Breve
til Biskop C.T. Engelstoft] (Kh.Saml. 6. R. V, 130-232).
Jvfr. Nr. 233 og Nr. 272.
- Et Brev vedrørende Erkebiskop Jørgen Skodborg (Kh.Saml.
6. R. V, 239-40).
- [Karakteristik af Biskop G.P. Brammer] (Fr. Brammer,
Amtsforvalter Frederik Christian Brammer og hans agna-
tiske Efterslægt, 1945, S. 121-23).
- Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie
1745-1945 (Ord och Bild 1945 S. 215-20).
- 255 Hr. Poul Poulsen Danchels Optegnelser. Bidrag til Nakskov-
Egnens Præstehistorie (Pers.T. 11. R. VI, 1-54).
- Anm. af: Wilhelm Munthe, Professor Ludvig Daae. En
Minnebok, Oslo 1944 (Pers.T. 11. R. VI, 151-53).
- Anm. af: Svundne Tider, udg. af Carl Dumreicher, H.G. Olrik
og H. Topsøe-Jensen, IV, 1945 (Pers.T. 11. R. VI, 153-56).
- Ribe Katedralskole gennem 800 Aar (Berl.Tidende 11.Aug.
Aften).
- Omtale af: Georg Hansen, Degnen. Studie i det 18. Aarhun-
dredes Kulturhistorie, 1944 (Hist.T. 11. R. I, 558-59).
- 260 Omtale af: Wilhelm Munthe, Professor Ludvig Daae, Oslo
1944 (Hist. T. 11. R. I, 565-66).
- Omtale af: Einar Høigaard, Oslo katedralskoles historie,
Oslo 1942 (Hist.T. 11. R. I, 567-68).
- Omtale af: Samlingar och Studier till Svenska Kyrkans Hi-
storia, udg. af Hilding Pleijel, 5-6, Stockholm 1943 (Hist.
T. 11. R. I, 578-79).

1946

- Breve fra C. F. Wegener. II (Dsk. Mag. 7. R. IV., 102-29).
 To Breve fra 1482 vedrørende Guds Legems Lav i Aalborg
 (Dsk. Mag. 7. R. IV, 228-30).
- 265 Fra Hellig Herred. Optegnelser i en gammel Bibel (Dsk.
 Mag. 7. R. IV, 231-32).
 Anm. af: Franz v. Jessen, Mit Livs Egne, Hændelser, Men-
 nesker, II, 1945 (Pers.T. 11. R. VI, 211-12).
 Anm. af: Fr. Brammer, Amtsforvalter Frederik Christian
 Brammer og hans agnatiske Efterslægt, 1945 (Pers.T. 11.
 R. VI, 212-13).
 Anm. af: Nyere norsk biografisk Litteratur [Skrifter af S. H.
 Finne-Grøn, Th. Bull, Gudrun Johnson]. (Pers.T. 11. R.
 VI, 213-15).
 En Kirkehistoriker [J. Oskar Andersen] fylder firs (Berling-
 ske Aftenavis 14. Maj).
- 270 Rejsebreve fra H. N. Clausen 1818-20. (VIII + 99 S.).
 Tilegnet Professor, Dr. theol. J. Oskar Andersen paa hans 80-Aars
 Dag 15. Maj 1946. – Anm. af Povl Bagge i Hist.T. 11. R. II, 199-
 200; af Tønnes Kleberg i Lychnos 1946-47 S. 298-99.
 Optegnelser fra Riserup Præstegaard 1798-1842 (Kh. Saml.
 6. R. V, 248-89).
 Udvalg af Biskop G. P. Brammers Brevveksling. C. [Breve
 til H. J. Swane] (Kh. Saml. 6. R. V, 382-99). Jvfr. Nr. 233
 og Nr. 251.
 Et Brev fra en Præst til hans Velynder (Peder Sørensen til
 Hans Urne] (Kh. Saml. 6. R. V, 403-06).
 Danmarks Historie set fra Lund [Anm. af: Lauritz Weibull,
 Skånes kyrka til 1274] (Berl. Aftenavis 29. Juli).
- 275 Slægtbogs-optegnelser vedrørende Slægterne Lidøe og Luja
 (Pers.T. 12. R. I, 72-82).
 Lunds domkyrkas historia under 800 år (Svenska Dagbladet
 13. Septbr.).
 Anm. af: Jørgen Larsen, H. N. Clausen. Hans Liv og Gerning.
 I. Aarene 1793-1848, 1945 (Hist.T. 11. R. I, 722-30).
 [Nekrolog over Professor, Dr. theol. Oluf Kolsrud]. (Hist.T.
 11. R. I, 735-36).

Til Ære for svensk historisk Forskning [om Lunds domkyrkas historia II, 1946] (Svenska Dagbladet 14. Oktbr.).

280 Anm. af: Jørgen Larsen, Den sønderjydske Kirkes Historie, 1946 (Berl Aftenavis 15. Novbr.).

Joakim Larsen som Skolehistoriker (Frederiksberg gennem Tiderne I, 117-26).

1947

Mag. Oluf Kock i Sverige (Kh. Saml. 6. R. V, 433-40).

Endansk Mands [Jens Winther Bentzon's] Brevveksling med J. H. Jung-Stilling (Kh. Saml. 6. R. V, 478-505).

Tillæg til: C. J. Scharling, Da Martensen blev Biskop (Kh. Saml. 6. R. V, 534-41).

285 Fra Hertug Christians Reformation i Tørning Len (Kh. Saml. 6. R. V, 545-48).

En mærkelig Notits fra 1659. (Kh. Saml. 6. R. V, 548).

Register til Kirkehistoriske Samlinger 6. R. V (Kh. Saml. 6. R. V, 550-69).

Anm. af: Johanne Skovgaard, Tyske Kancelli og de dermed beslægtede Institutioner (Vejledende Arkivregistraturer VII), 1946 (Samraadet, Aug. 1947, S. 29-30).

Ribe Katedralskoles Historie. Studier over 800 Aars dansk Skolehistorie. I. (1145-1660). (VII+506 S.)

Anm. af Hugo Matthiessen i Hist. T. 11. R. II, 514-17; af Hal Koch i Dansk teol. T. XII, 242-44; af Carl Lindberg Nielsen i Jyske Saml., Ny R. I, 72-73; af R. Paulli i Pers. T. 12. R. IV, 164-66.

1948

290 Anm. af: Lunds Domkyrkas Historia, under Redaktion af Ernst Newman, 1-2, Lund 1946 (Hist. T. 11. R. II, 169-75).

Drag ur medeltidens fromhetsliv (Lunds stift i ord och bild I, 1947, S. 47-70).

Tudse Herreds Kalentebog (Dsk. Mag. 7. R. IV, 233-53).

Frederik II's Omsorg for gejstligt Gods (Dsk. Mag. 7. R. IV, 356-58).

Om Haderslev-Mødet 1537 (Kh. Saml. 6. R. VI, 32-40).

295 Hvem skyldes Oversættelsen af de nye Kollektter i Alterbogen af 1556? (Kh. Saml. 6. R. VI, 41-47).

Tillæg til: Georg Hansen, Et Levnedsløb fra Pietismens Tidsalder [Jens Pedersen Juul] (Kh. Saml. 6. R. VI, 84-90).
 Fra H. N. Clausens yngre Aar (Kh. Saml. 6. R. VI, 91-152).
 Fra Odense Katedralskoles Bibliotek (Kh. Saml. 6. R. VI, 153-57).

Et Brev fra Niels Hemmingsen til Melancthon (Kh. Saml. 6. R. VI, 158-60).

300 Breve fra Johan Nordahl Brun (Pers. T. 12. R. II, 114-27).
 Anm. af: Lauritz Nielsen, Danske Privatbiblioteker gennem Tiderne, I, 1946 (Pers. T. 12. R. II, 180-82).

Anm. af: Nordisk Leksikon for Bogvæsen, red. af Esli Dansteen og Lauritz Nielsen (Pers. T. 12. R. II, 182-83).

Anm. af: Bror Olsson, Svenskt lärt namnskick, 1946 (Pers. T. 12. R. II, 183-84).

Anm. af: Flensborgeren, Professor Christian Paulsens Dagbøger, udg. af Knud Fabricius og Johs. Lomholt-Thomson, 1946 (Pers. Tid. 12. R. II, 184-87).

305 Anm. af: Hugo Matthiessen, Snapstinget, 1946 (Pers. T. 12. R. II, 187-90).

Om Vedel Simonsen (Pers. T. 12. R. II, 191-94).

Anm. af: Hans Nielsen Hauges Skrifter. Samlet udgave ved Hans N. H. Ordning, I, 1947 (Dsk. teol. T. XI, 48-50).

Johan Nordahl Brun, En Tale mod Fornuften. Efter Forfatterens Manuskript udgivet. Oslo 1948. (34 S.).
 Tilegnet Th. Bull.

Om danske Studerende i Franeker (Dsk. Mag. 7. R. IV, 381-85).

310 Omtale af: Johannes Pedersen, Fra Brydningen mellem Orthodoxi og Pietisme. Københavns Kirkeliv 1704-1712, 1945 (Hist. T. 11. R. II, 197-98).

Omtale af: Georg Hansen, Præsten paa Landet i Danmark i det 18. Aarhundrede, 1947 (Hist. T. 11. R. II, 344-45).

1949

Selskabet for Danmarks Kirkehistorie 1849-1949. Et Tilbageblik (Kh. Saml. 6. R. VI S. I-LIII).

- Kvæker-Propaganda i Danmark og Norge i ældre Tid (Kh. Saml. 6. R. VI, 216-71).
- En ubenyttet Tekst af Kirkeordinansen (Kh. Saml. 6. R. VI, 349-51).
- 315 En Ansøgning fra Ole Hersleb (Kh. Saml. 6. R. VI, 351-54).
Til Forstaaelse af en vigtig Udtalelse af H. N. Clausen (Kh. Saml. 6. R. VI, 355-57).
- Fra Ølstykke Herreds gejstlige Skifteprotokol (Kh. Saml. 6. R. VI, 358).
- En stilfærdig Kulturindsats gennem 100 Aar [Selskabet for Danmarks Kirkehistorie 1849-1949] (Berlingske Aftenavis 3. Febr. Kronik).
- Helligaandskirken i København. Et historisk Tilbageblik (322 S.) (Heri: S. 205-93 Kloster og Kirke, Præster og Fromhedsliv; S. 299-304 Noter hertil; S. 305-22 Register).
- 320 Anm. af: Krister Gierow, Den evangeliska bönebokslitteraturen i Danmark 1526-1575, Lund 1948 (Dansk teol. T. XII, 52-58).
- Anm. af: Hollandsk Kirkehistorie (Dansk teol. T. XII, 58-60).
Heri om: L. J. Rogier, Beknopte Nederlandse kerkgeschiednis, Amsterdam 1945; P. Polman, Godsdienst in de gouden eeuw, 1947.
- Bidrag til D. G. Monrads Levned, I (Pers. T. 12. R. III, 136-61). Jvfr. Nr. 336.
- [Nekrolog over] Professor, fil. dr. Arno Cederberg (Pers. T. 12. R. III, 192-93).
- Et Liv i Filantropiens Tjeneste. Anm. af: A. Th. Jørgensen, Filantrop og Skribent, 1949 (Berl. Tidende 14. Decbr., Morgen).
- 325 Tanskan uskonpuhdistus yleiskatsaus [Reformationen i Danmark] (Eripainos Historiallisen Aikakauskirjan, 4, 1949).

1950

- To Rejsebreve fra Henrik Hielmstjerne (Dsk. Mag. 7. R. V, 69-74).
- Addenda ad »Vitam Grammii« (Dsk. Mag. 7. R. V, 74-88).
- Til Helligaandskirkens Historie (Kh. Saml. 6. R. VI, 400-14).

- J. P. Mynster og »de hellige Brødre« (Kh. Saml. 6. R. VI, 444-58).
- 330 A. G. Rudelbach og Christian VIII (Kh. Saml. 6. R. VI, 459-79).
- Bispebreve til J. C. H. Fischer. Supplementer (Kh. Saml. 6. R. VI, 480-97).
- To Visitatsoptegnelser fra Lunde Stift (Kh. Saml. 6. R. VI, 498-99).
- H. N. Clausen om det teologiske Studium 1845 (Kh. Saml. 6. R. VI, 500-08).
- Register til Kirkehistoriske Samlinger (Kh. Saml. 6. R. VI, 517-36).
- 335 Udsigt over Indholdet i Kirkehistoriske Samlinger 6. R. I-VI, 1933-50 (Kh. Saml. 6. R. VI S. LV-LXIV).
- Bidrag til D. G. Monrads Levned, II (Pers. T. 12. R. IV, 52-69). Jvfr. Nr. 322.
- Anm. af: Hans Midbøe, Petter Dass, Oslo 1947 (Pers. T. 12. R. IV, 166-67).
- Anm. af: Franz v. Jessen, Tekst til Portræt, 1947 (Pers. T. 12. R. IV, 169).
- Anm. af: L. J. Koch, Under Præstegaardens Tag. En Mand og hans Slægt, 1948 (Pers. T. 12. R. IV, 169-70).
- 340 Anm. af: E. Spang-Hanssen, Oskar Siesbye og hans Breve. Fra Madvigs og hans Efterfølgeres Tid, 1948 (Pers. T. 12. R. IV, 170-72).
- Anm. af: Grundtvig-Litteratur (Pers. T. 12. R. IV, 172-75).
- Anm. af: Aage Kabell, Kierkegaardstudiet i Norden, 1948 (Pers. T. 12. R. IV, 175-77).
- Præsten Jens Frechland og hans Skrift om Frederiksberg 1807 (Frederiksberg gennem Tiderne III, 5-37).
- Omtale af: Frederik Münter, et Mindeskrift, I 2. Halvbind, 1949 (Hist. T. 11. R. III, 339-40).
- 345 Omtale af: Reidar Bolling, Kyrkjeliv i Christianssands Stift i attande Hundreåret, Oslo 1947 (Hist. T. 11. R. III, 340-41).

1951

- Biskop Peder Winstrup. I Anledning af Karl F. Hanssons Disputats (Kh. Saml. 7. R. I, 1-37).
- To Kvæker-Besøg i Danmark i det 19. Aarhundrede (Kh. Saml. 7. R. I, 109-71).
- Om Oversættelsen af Goethes »Werther« (Kh. Saml. 7. R. I, 261-64).
- En Tausensk Psalme (Kh. Saml. 7. R. I, 265-66).
- 350 Dansk Kirkehistorie (Det danske Sprog- og Litteraturselskab. Fyrretyve års virksomhed 1911-51, S. 45-47).
Anm. af: Karl F. Hansson, Lundabiskopen Peder Winstrup, Lund 1950 (Svensk teologisk kvartalskrift 1951 S. 74-78).
Anm. af: Præstegaardsliv. Minder fra gamle Præstegaarde. Redigeret af Ernst Fr. Hansen, 1-2, 1949-50 (Pers.T. 12. R. V, 209-11).
Anm. af: Karl F. Hansson, Lundabiskopen Peder Winstrup föra 1658, Lund 1950 (Kyrkohistorisk Årsskrift 1950 S. 284-85).
- Oplysningstiden 1746-99 (Hal Koch og Bjørn Kornerup, Den danske Kirkes Historie V, 231-505).

1952

- 355 Biskop Peder Jensen Kragelunds Selvbiografi (Kh. Saml. 7. R. I, 267-83).
Tillægsbemærkninger om det katolske Missionsforsøg 1623-24 (Kh. Saml. 7. R. I, 360-65).
Rektor Matthias Anchersens Klage over Rektor Christian Falster (Kh. Saml. 7. R. I, 366-78).
Et Par Notitser om H. A. Brorsons Død og Begravelse (Kh. Saml. 7. R. I, 461-62).
En Grundtvigianers [August Ludvig Schrøders] Indtryk af en Visitats af Biskop Martensen 1869 (Kh. Saml. 7. R. I, 469-72).
- 360 Omtale af: Johan Nordal Brun, Visitats-Journal 1794-1812, Oslo 1951 (Hist.T. 11. R. III. 634-36).
[Nekrolog over:] Louis Bobé (Pers.T. 12. R. VI, 184-86).

[Nekrolog over:] Johan Axel Almquist (Pers.T. 12. R. VI, 187-88).

Anm. af: Kirkelig Haandbog, ved Paul Nedergaard, 8. Udg., 1951 (Pers.T. 12. R. VI, 191-92).

Anm. af: L.W. Dyssel og Vagn Dyssel, Slægten Dyssel i Danmark gennem 300 Aar, 1951 (Pers.T. 12. R. VI, 200-01).

- 365 Ribe Katedralskoles Historie. Studier over 800 Aars danske Skolehistorie. II (1660-1920). (V + 468 S. (Med Illustrat.) Anm. af R. Paulli i Pers.T. 13. R. II, 207-8; af Th. O. Achelis i Zeitschrift der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte LXXVIII, 375-77; af Georg Hansen i Fortid og Nutid XIX, 220-22.

Fra Ambrosius Stubbs sidste Aar (Kulturminster 1952 S. 38-42).

Louis Bobé (Salmonsens Leksikon-Tidsskrift Hefte 7, 1952, Sp. 810-11).

Christian Falster som Religionsfilosof (Ramus virens in honorem Aarno Maliniemi, Helsingfors 1952, S. 128-44).

1953

Den danske Beretning om Dominikanernes Missionsforsøg i Danmark 1622 og 1623 (Kh. Saml. 7. R. I, 518-32).

- 370 Hans Grams Tanker om Principer for Bibeloversættelse (Kh. Saml. 7. R. I, 533-54).

En Præst [Hans Pedersen i Horsens] sværger sig 1533 fri for at være Kætter og Troldkarl (Kh. Saml. 7. R. I, 650-52).

Overflødige Kirker i Ribe nedbrydes efter Reformationen (Kh. Saml. 7. R. I, 652-55).

Et Testimonium fra Kallundborg Skole [for Oluf Madsen Dyrhoved] (Kh. Saml. 7. R. I, 655-57).

Fra N. E. Balles første Embedstid (Kh. Saml. 7. R. I, 658-65).

- 375 Register til Kirkehistoriske Samlinger 7. R. I (Kh. Saml. 7. R. I, 668-92).

Brevveksling mellem Camma Rahbek og E. C. Werlauff 1808-1818 (Frederiksberg gennem Tiderne IV, 5-60).

Confessio et Ordinatio Ecclesiarum Danicarum Anno MDLXI

conscriptae. Den danske Kirkes Lærebekendelse og Kirkeordinans af Aar 1561. (LXXII + 203 S.).

Tilegnet det teologiske Fakultet ved Uppsala Universitet.

Anm. af H. H. Schrey i Archiv für Reformationsgeschichte Bd. 45 S. 275-76.

Rektor Lorenz Hanssens Selvbiografi (Pers.T. 13. R. I, 153-60).

Anm. af: Paul Nedergaard, Personalhistoriske, sognehistoriske og statistiske Bidrag til en dansk Præste- og Sognehistorie (kirkelig Geografi) 1849-1949, I, 1951 (Pers.T. 13. R. I, 177-78).

380 Anm. af: E. Spang-Hanssen, Under Madvigs Auspicier, 1952 (Pers.T. 13. R. I, 178-79).

Anm. af: Louis Bobé, Familien von Berger i Danmark, 1952 (Pers.T. 13. R. I, 181-82).

[Den lærde Skoles Historie i Danmark til 1903] (Leksikon for Opdragere Sp. 1862-74).

En Skolemands Levnedsoptegnelser. Rektor C. M. Krarups Selvbiografi (Pers.T. 13. R. II, 116-25).

Om Kapitlernes Pligt til at underholde Studenter (Dsk. Mag. 7. R. V, 325-27).

385 Omtale af: Nicolai Stenonis Epistolae et epistolae ad eum datae, ed. Gustav Scherz, 1952 (Hist.T. 11. R. IV, 142-44).

Omtale af: Anders Nilssen, Biskop Eyler Hagerup 1685-1743, Oslo 1951 (Hist.T. 11. R. IV, 148-50).

Omtale af: Codices medii aevi Finlandiae, 1-2, Helsingfors 1952 (Hist.T. 11. R. IV, 150).

1954

Hr. Hans Poulsen Næstveds Stambog (1630-1664) (Kh.Saml. 7. R. II, 1-29).

Til Biskop Eiler Hagerup den Ældres Levned (Kh.Saml. 7. R. II, 30-73).

390 Et Brev om Danmarks Rekatolicering 1629 (Kh.Saml. 7. R. II, 236-39).

Struensees Bibel (Kh.Saml. 7. R. II, 254-56).

Tillæg [til: Hans Vald. Gregersen, Herman Bangs Fader, Frederik Ludvig Bang] (Kh. Saml. 7. R. II, 273-78).

Grundtvig i den grundlovgivende Rigsforsamling (Kh. Saml. 7. R. II, 279-80).

395 Anm. af: Svenske Herdaminner [af G. Ekström, Bror Olsson, Gunnar Carlquist] (Pers.T. 13. R. II, 208-11).

Anm. af: Erindringer om Søren Kierkegaard af Hans Brøchner. Udg. af Steen Johansen, 1953 (Pers.T. 13. R. II, 214-15).

Ordenernes og Ordenskapitlets Historie. En Oversigt (De kongelige danske Ridderordener og Medailler, udg. af Forlaget Liber, S. IX-XXXX).

Ribe (Kirke og sogn i fortid og nutid, udg. af N. M. Plum og G. Sparring-Petersen, Ribe stift S. 329-66).

1955

Anders Pedersen Barsbøl. En Skribent fra Reformationsaarhundredet (Kh. Saml. 7. R. II, 332-45).

Cort Aslaksen. I Anledning af Oskar Garsteins Disputats (Kh. Saml. 7. R. II, 346-84).

400 Smaabidrag til Herlufsholms Historie (Kh. Saml. 7. R. II, 400-16).

Birgitte Gjøs Gavebrev til Roskilde Domscole 1565 (Kh. Saml. 7. R. II, 482-88).

Fra Hunseby Sogn 1848-49 [om L. Gude] (Kh. Saml. 7. R. II, 495-505).

En ulykkelig Skolediscipel (Kh. Saml. 7. R. II, 506-8).

Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie gennem 75 Aar (1879-1954). Stiftelse og Udvikling. (Pers.T. 13. R. III, S. I-XXV).

405 Biskop Peder Herslebs Visitats paa Herlufsholm 1745 (Kultur minder, Ny R. I, 42-58).

Biskop H. Martensens Breve. I. Breve til L. Gude 1848-1859. (VIII + 277 S.).

Anm. af: En gammel Præst fortæller. Pastor Frederik Bene-

dict Møllers Optegnelser 1832-1864 ved Hans Degen, 1953 (Pers.T. 13. R. III, 107-09).

Anm. af: Herregaardsliv. Minder fra gamle Herregaarde. Redigeret af Ernst Fr. Hansen, 1953 (Pers.T. 13. R. III, 110-11).

Historikeren og Pædagogen, Professor Lorenz Bergmann (Berl. Aftenavis 2. Juli).

410 Herlufsholms Skoleordinans af 30. Marts 1567 (Dsk. Mag. 7. R. VI, 67-81).

To Memoirebøger. [Anm. af: Robert Neiiendam fortæller. Livserindringer, 1953. – Vilh. la Cour, Livet begynder. Træk fra min Barndoms og tidlige Ungdoms Aar, 1953]. (Pers.T. 13. R. III, 151-54).

1956

En mærkelig Præstesikkertelse fra det 18. Aarhundrede. [Peder Jacob Aaby]. (Kh. Saml. 7. R. II, 533-65).

Det teologiske Fakultets Censur over Domprovst L. Gudes Disputats (Kh. Saml. 7. R. II, 629-40).

Om Biskop Stephan Tetens (Kh. Saml. 7. R. II, 667-73).

415 Kaj Munks Ordinationsvita (Kh. Saml. 7. R. II, 673-75).

Register til Kirkehistoriske Samlinger 7. R. II (Kh. Saml. 7. R. II, 678-710).

Anm. af: Carl-E. Normann, Cleri comitialis cirkulär 1723-1772, Stockholm 1952 (Dansk teol. T. XIX, 63-64).

Anm. af: Carl-E. Normann, Lundastiftets Prästerskap och 1731 Års Kyrkoordningsförslag, Lund 1954 (Dansk teol. T. XIX, 123-24).

Omtale af: Die Anfänge der Christian-Albrechts Universität Kiel, Kiel 1955 (Hist. T. 11. R. IV, 678-80).

420 En sønderjydske Præstegaard i 1864. Dagbogsoptegnelser af Pastorinde Ida Gad (Pers.T. 13. R. IV, 65-102).

Anm. Af: Gunnar Carlquist, Lunds Stifts Herdaminne Ser. II, 5, Lund 1954 (Pers.T. 13. R. IV, 120).

Anm. af: Johs. Fog-Petersen, Brogede Erindringer, 1955 (Pers.T. 13. R. IV, 125-26).

Biskop H. Martensens Breve. II. Breve til L. Gude 1860-1867 (220 S.).

Bd. II og III anmeldt af N.Thulstrup i Dansk Teol. XX, 181-85).

To roskildensiske Skolelove fra det 16. Aarhundrede (Dsk. Mag. 7. R. VI, 221-55).

425 Anm. af: Erindringer om Søren Kierkegaard. Ved Steen Johansen, 1955 (Pers.T. 13. R. IV, 195-96).

1957

Biskop H. Martensens Breve. III. Breve til L. Gude 1868-1883. (174 S.).

Et Forslag til en Reform af Præstedragten 1796 (Kh. Saml. 7. R. III, 70-95).

J. P. Mynster og Spjellerup (Kh. Saml. 7. R. III, 96-157).

Nogle Notitser om Dr. Christopher Dybvad (Kh. Saml. 7. R. III, 191-94).

430 Præsten Hans Sirichs Levned (Kh. Saml. 7. R. III, 201-06).

En Visitats af Biskop S. Bindsbøll 1861 (Kh. Saml. 7. R. III, 212-16).

Professor Herman Treschows Rejseoptegnelser (Dsk. Mag. 7. R. VI, 373-93).

Peter den Storesom gejstlig Officiant (Archivistica et Mediævistica Ernesto Nygren oblata, Stockholm 1957, S. 228-31).

Anm. af: Karl Heussi, Geschichte der theologischen Fakultät zu Jena, Weimar 1954 (Hist.T. 11. R. V, 240-42).

435 Anm. af: Die Matrikel der Universität Basel II, Basel 1956 (Hist.T. 11. R. V, 242-43).

Lector theologiæ Jens Poulsen Windings Vita. Et Bidrag til Belysning af de lærde Udenlandsrejser i det 17. Aarhundrede. (Historisk-filosofiske Meddelelser udgivet af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab. Bd. 37, 2). - With an English Summary. (74 S.).

P. B. Grandjean (1880-1957) (Nordisk Arkivnyt, 2. årgang S. 38-39).

P. B. Grandjean (1880-1957). (Pers.T. 13. R.V, 179-82).

Anm. af: Mellem klassiske Filologer. Af Niels Bygom Krarups Brevvekslinger. Udgivet ... ved Morten Borup. 1957. (Pers.T. 13. R.V, 193f.).

- 440 Anm. af: Ejnar Poulsen: Viborg Amts Degne- og Skolehistorie. 1957. (Pers.T. 13. R.V, 194f.).

1958

Caspar Paludan-Müller. Et Udvalg af hans Optegnelser og Breve. I-II. 1958. (226 + 360 S.).

Danmark og Konkordiebogen (Kh.Saml. 7. R.III, 217-48).

Tre ripensiske Levnedsløb [Hans Thomsen Vedel, Jens Sørensen Bjørn og Jens Olufsen Brasen]. (Kh.Saml. 7. R. III, 249-84).

Til Fredericia Skoles Historie. (Kh.Saml. 7. R. III, 373-79).

- 445 J. P. Mynster til Biskop Jens Paludan-Müller 1842. (Kh. Saml. 7. R. III, 384-91).

Et ukendt Votum af Ludvig Holberg. (Pers.T. 13. R.VI, 188-89).

Optegnelser om Slægten Homann. (Pers.T. 13. R.VI, 189-92).

- 448 Bibliotheca Kornerupiana. Fortegnelse over Overarkivar, Dr.theol. Bjørn Kornerups efterladte Bogsamling ... Mandag den 21. April 1958. Udg. ved Egil Jarler. (190 S.).

Endvidere udsendes i 1959 Bind IV af »Den danske Kirkes Historie«, hvori Dr. Kornerup har skildret Kirkens Historie i Perioden fra 1536 til 1670.

SAGREGISTER

- Aarbøger*, se Tidsskrifter
Alterbøger: 1556: 295.
Bibelen: Mosebøgerne, 60. -
Principper for Bibeloversæt-
telse, 370.
Bibliografi: Doktordisputatser,
46. - Kirkelig, 18.
Biblioteker: Frederiksborg La-
tinskole, 4. - Odense Kate-
dralskole, 298. - Malmö, Drin-
gelbergskas Libreriet, 184. -
Privatbiblioteker, danske,
301.
Biografi: norsk, 268.
Borgerskabsbøger, 238.
Bønnebøger: evangeliske, 320. -
Enkelte Bønner, 156.
Centralforvaltning: Danmark,
Danske Kancelli, 224. Tyske
Kancelli, 288. - Sverige,
Kungl. Maj:ts Kansli, 124.
Degne: i Almindelighed, 259.
Viborg Amt, 440.
Diplomer: Finland. Codices me-
dii aevi, 387. - Sverige: Acta
cameralia, 227.
Folklore: 3. - Jf. Kulturhistorie.
Fortidsminder: 19.
Gilder: Guds Legems Lav i Aal-
borg, 264.
Historikerkongresser: Zürich,
165.
Hospitaler: Aalborg Stiftshospi-
tal, 52, 144. Odense Graa-
brødre Hospital, 194.
Kalentebøger: Tudse Herred,
292.
Katekismus: 186.
Kirkebøger: Slesvig-Holsten,
122.
Kirkeforfatning: Danmark. Kir-
keordinansen, 314. KO 1561:
377. - Sverige, 1571: 135, 212.
Förslag 1731: 418. Sogneselv-
styre, 135.
Kirkehistorie: Almindelig, 32,
58, 65, 87, 163. - Danmark, i
Almindelighed, 350. Reform-
katholicisme, 80. Reformatio-
nen, 109, 166, 325. Reforma-
tionsjubileum 1617: 104. Ha-
derslevmødet 1537: 294. Op-
lysningstiden, 354. Pietisme,
240. Grundtvigianisme, 62.
København 1704-1712: 310.
Skaane, 274. Sønderjylland,
280, 285. De hellige Brødre,
329. Jesuitter, 193. Katolik-
ker, 108. Katolsk Mission,
356, 369, 390. Kvækere, 313,
347. Grønland, 23. - Holland,
39, 321. - Norge, Christians-
sand Stift, 345. - Sverige, i Al-
mindelighed, 27, 82, 111, 135,
198, 262. Brødremenigheden,
135. - Tyskland, 30.
Kirker: Landsbykirker, 12. -
Kristiansstad, Heliga Trefold-
dighets, 49. - København,
Helligaands, 319, 328. Vor
Frue, 37, 38, 43, 67, 132. -
Landskrona, 191. - Lund,
Domkirken, 276, 279, 290. -
Strø, 9.

- Konkordiebogen*, 442.
- Konventer*: København, 242. - Roskilde, 215.
- Kulturhistorie*: Hedens Kulturhistorie, 159. - Herregaardsliv, 408. - Viborg Snapsting, 305. - Jf. Folklore.
- Mennoniter*: 54.
- Mission*: Grønland, 23.
- Museer*: Det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg, 249.
- Navneskik*: Sverige, 303.
- Ordensvæsen*: Ordenernes Historie, 396.
- Præster*: i Almindelighed, 35, 137, 235, 250, 311, 352, 379. - Præstedragt, Reformforslag 1796, 427. Naskov-Eggen, 255. Slesvig-Holsten, 77. - Finland, 44. - Sverige: i Almindelighed, 394, 417. Lunde Stift: 99, 418, 421. - Præstehustruer, 88.
- Selskaber, Omtale af*: Det danske Missionsselskab, 15, 20. - Det kgl. danske Selskab for Fædrelandets Historie, 189, 246, 247, 254. - Kungl. FysioGRAFISKA Sällskapet i Lund, 208. - Samfundet for dansk Genealogi og Personalhistorie, 404. - Selskabet for Danmarks Kirkehistorie, 312, 318.
- Skifteprotokoller, gejstlige*: Ølstykke Herred, 317.
- Skolehistorie*: i Almindelighed, 97. - Lærde Skole i Danmark indtil 1903, 382. Ryttergods-skoler, 14, 25, 129. - Viborg Amt, 440. - Latinskoler: Aalborg, 195. Fredericia, 444. Frederiksborg, 4, 8, 68, 161. Herlufsholm, 400, 405, 410. Holbæk, 6. Horsens, 78. Kalundborg, 373. Malmö, 49. Odense, 298. Oslo, 261. Ribe, 258, 289, 365. Roskilde, 401, 424. Rønne, 1.
- Studenter, Underhold*, 384. - Jf. Universitetsmatrikler.
- Studier, det teologiske*, 333.
- Tidsskrifter, Omtale af*: Archiv für Reformationsgeschichte, 172. Kirkehistoriske Samlinger, 95, 131, 188, 234, 287, 334, 335, 375, 416. Lychnos, 123, 141, 170, 197, 228. Norvegia sacra, 26, 140, 196. Personhistorisk Tidsskrift, 59. Schriften des Vereins für Schleswig-Holsteinische Kirchengeschichte, 89, 98.
- Udenlandsrejser, lærdes i det 17. Aarhundrede*, 436.
- Universiteter*: Jena, teologiske Fakultet, 434. - Kiel, 419. - Uppsala, teologiske Fakultet, 377.
- Universitetsmatrikler*: Basel, 435. Franeker, 309. Göttingen, 139, 173. Zerbst, 183.
- Visitationer*: Lunde Stift, 199, 332. Hillerød-Herløv, 10. - S. Bindebøll, 431. Johan Nordahl Brun, 360. J. P. Mynster, 120.

PERSON- OG STEDNAVNEREGISTER

- Aaby, Peder Jacob, 412.
Aagesen, Peder, 70.
Aalborg, 52, 144, 195, 264.
Aalborg, Niels Mikkelsen, 70.
Aall, Jacob, 164.
Aarhus, Jacob Madsen, 70.
Aarsleb, Christian Nielsen, 70.
Aaskov, Jørgen Lauridsen, 70.
Aastrup, Poul Mortensen, 70.
Abildgaard, Terkel, 70.
Achelis, Th. O., 365.
Agersø, 150.
Ahlefeldt, Godske, 70.
Ahrends, Otto Fr., 77.
Ahrnung, Jens Otto Roepstorff, 244.
Albertsen, Hans, 70. -, Johan, 70. - Peder, 70.
Allen, C. F., 225.
Almquist, Johan Axel, 362.
Anchersen, Matthias, 70, 357.
Andersen, Frederik Vilhelm, 70. -, Herman, 70. - J. Oskar, 15, 17, 20, 63, 70, 80, 108, 181, 269, 270. -, Lambert, 70. -, Poul, 70.
Andersson, Ingvar, 138.
Andreasen, Øjvind, 133.
Andresen, Christopher Schrøder, 70.
Ansgar, 53.
Arctander, Niels Lauridsen, 70.
Arntzen, Ole, 70.
Arvidsen, Bent, 70.
Aslaksen, Kurt, 70, 399.
Asmundsen, Tyge, 70.
Aspach, Sixtus, 70.
Augustin, 11.
Aurilesius, Niels Pedersen, 70.
Axen, Peter, 70.
Bååth, L.M., 227.
Bacmeister, Lucas, 70.
Baden, Oluf Mortensen, 70.
Bagge, Povl, 270.
Bagger, Hans, 71.
Balle, N.E., 7, 223, 374.
Balslev, Slægten, 192. -, Birgitte, 192. -, Harald, 250. -, Lars Chr., 192.
Bang, Frederik Ludvig, 392. -, Hans Henriksen, 71. -, Hans Otto, 71. - Heinrich Vilhelm, 71. -, Herman, 392. -, J.P., 56. -, Niels Hansen, 71. -, Oluf, 71. -, Oluf Lundt, 51. -, Peder Hansen, 71.
Barfoed, Hans Peter, 71.
Barnekow, Kjell, 177, 182.
Barsbøl, Anders Pedersen, 398.
Bartholin, Caspar, 71. -, Hans, 71. -, Iver, se Bertelsen,
Bartskær, Johan Dideriksen, 71.
Basel, 435.
Bastholm, Christian, 21, 22.
Bech, Joachim Vilhelm, 71.
Bechmann, Hans Gram, 71.
Beck, Axel, 119. -, Vilh., 119.
Beckman, Henrik, 71.
Bendtsen, Bendt, 71.
Bentzon, Jens Winther, 71, 283.
Berg, Frands, 71.
Berg, F. Friis, 215.
Berger, von, Familien, 381.
Bergmann, Lorenz, 71, 409.

- Berildsen, Niels, 71. -, Peder, 71.
- Bernow, J.H., 39.
- Bernth, Johan Ludvig, 244.
- Bertelsen (Bartholin), Iver, 71.
- Bieske, Knud, 71.
- Billeskov Jansen, F.J., 151.
- Bindesbøll, Jens, 83. -, S., 431.
- Birch, David Seidelin, 83.
- Bircherod, Christen Jensen, 153. -, Jens Jensen, 83.
- Bjerre, Jens Justesen, 83.
- Bjørn, Jacob, 83. -, Jens Sørensen, 443. -, Ole, 83.
- Blåpanna, Esbjørn, 96.
- Black, Niels, 83.
- Blekinge*, 99.
- Blicher, Niels, 83.
- Bloch, Jens, 83. -, Søren, 83. -, Tønne, 83.
- Bobé, Louis, 83, 361, 367, 381.
- Bogren, Yngve, 135.
- Bohuslän*, 135.
- Bois-Clair, Gaspard Antoine de, 83.
- Bokelmann, Peter, 83.
- Bolling, Reidar, 345.
- Bonde, se Bundtz.
- Borch, Jørgen, 83.
- Borgsmed, Peder, 83.
- Bornemann, Henrik, 83.
- Bornholm*, 190.
- Borup, Morten, 439.
- Botsac, Barthold, 83.
- Braem, Johan, 83.
- Brammer, Fr., 267. -, Frederik Christian, 267. -, G.P., 233, 251, 253, 272.
- Bramsen, Knud, 83.
- Brandersen, Laurens, 83.
- Brandt, Enevold, 74. -, Frederik, 84.
- Brasen, Jens Olufsen, 443.
- Bredenbergh, Andreas, 84.
- Brekling, Friederich, 84.
- Briem, Johan Gunløg Gunløg-sen, 93.
- Brilioth, Yngve, 27.
- Brinck, Iver, 84.
- Brix, Hans, 151.
- Brochmand, Hans Enevoldsen, 84. -, Hans Rasmussen, 84. -, Jesper Rasmussen, 84. -, Rasmus Enevoldsen, 84. -, Rasmus Hansen, 84.
- Brorson, Anders Winding, 84. -, H.A., 57, 63, 358.
- Bruhofen, Henrik v., 84.
- Brun, Johan Nordahl, 300, 308, 360.
- Brunsmann, Johan, 84.
- Bruun, Niels, 93.
- Brøchner, Hans, 395.
- Brøns, Villads Nielsen, 84.
- Bull, Th., 268, 308.
- Bundtz (Bonde), Christen Nielsen, 84.
- Buur, Chr., 97.
- Bølle, Eiler Madsen, 84.
- Bøtcher, Laurids, 84.
- Calixt, Georg, 84.
- Callisen, Christian Friedrich, 84.
- Carlquist, Gunnar, 394, 421.
- Carlsen, Olaf, 42, 45, 69, 79, 118.
- Cederberg, Arno, 323.
- Christensen, Marie, 209. -, Peder, 85.
- Christian VIII, 330.
- Christianssand Stift*, 345.
- Christina Stumbelensis, 135.
- Chronich, Niels Svendsen, 85, 202.
- Clausen, Cl., 78. -, H.N., 270, 277, 297, 316, 333. -, Henrik Georg, 85. -, Johannes, 85, 119. -, Julius, 205. -, Niels, 85.

- Clemen, O., 219.
 Clüver, Johan, 85.
 Collijn, Isak, 135.
 la Cour, Vilh., 411.
 Crage, Nicolaus, 85.
 Crone, Martin Anton Christian, 85.
 Cæsar, Philip, 85.
 Daae, Ludvig, 256, 260.
 Dahl, Svend, 46, 206.
 Damgaard, Anders Knudsen, 85.
 Danchel, Poul Poulsen, 255.
 Dansten, Esli, 302.
 Dass, Petter, 337.
 Daugaard, Jacob Brøgger, 85.
 Degen, Hans, 407.
 Denne, Claus Jensen, 85.
 Diderichsen, Paul, 151.
 Dragsdahl, Margrethe Scharling, 110.
 Drewsen, I.C., 207.
 Dumreicher, Carl, 216, 237, 257.
 Dybvad, Christopher, 429. -, Jørgen, 101.
 Dyrhoved, Oluf Madsen, 373.
 Dyssel, Slægten, 364. -, Johan Arndt, 101. -, L.W., 364. -, Vagn, 364.
 Eilschow, F.C., 180, 232.
 Ekström, G., 394.
 Elle Jensen, F., 240.
 Ellekilde, Hans, 3.
 Engelbreth, Wolf Frederik, 101.
 Engelstoft, Christian Thorning, 101, 251. -, Laurids, 226.
 Estrup, Peder, 101.
 Faber, Nicolai, 101.
 Fabricius, Jørgen Otto, 101. -, Knud, 304. -, Otto, 17, 93, 101.
 Fabritius, Albert, 210, 246.
 Fallesen, Lorentz Nicolai, 101.
 Falster, Christian, 222, 357, 368.
 Farstrup, Mads Pedersen, 101.
 Fielchechrone, Oluf Nielsen, 102.
 Finne-Grøn, S.H., 268.
 Fischer, J.C.H., 128, 154, 168, 187, 331.
 Fleischer, Esaias, 102. -, Rasmus, 102.
 Flemmer, Hans Morten, 102.
 Fløystrup, Carl Emil, 102.
 Fog-Petersen, Johs., 422.
 Fogtmann, Nikolai, 102.
 Foss, Matthias, 102.
Franeker, 309.
 Frechland, Jens, 343.
Fredericia, 444.
 Frederik I., 239. -, F. II, 293.
Frederiksberg, 343.
 Friderichsen, Johan, 102.
 Friis, Anders, 102. -, Astrid, 241. -, Christen Begtrup, 102. -, Jørgen Lauridsen, 102.
 Frølund, Andreas, 102.
 Fyhn, Jens Jørgen, 102.
 Färnström, Emil, 135.
 Gaas, Hans, 102.
 Gad, Ida, 420. -, Peter Christian Stenersen, 102.
 Galskjøt, Thomas Martin Braëm, 102.
 Galster, Kjeld, 195.
 Galthen, Matthias, 102.
 Garboe, Axel, 150.
 Garstein, Oskar, 399.
 Gerner, Henrik, 112.
 Gertz, Otto, 208.
 Gierow, Krister, 320.
 Gjellerup, Sophus Michael, 112.
 Gjelstrup, Peder Nielsen, 112.
 Gjødesen, Jens, 112.
 Gjøe, Birgitte, 401.
Gjøl, 156.
 Glud, Søren, 112.

- Gram, Hans, 210, 327, 370. -, Laurids, 222. -, Niels, 112.
- Grandjean, P.B., 437, 438.
- Grave, Erik Mogensen, 112.
- Gregersen, Hans Vald., 392.
- Grundet, Jens Pedersen, 112.
- Grundtvig, N.F.S., 51, 341, 393.
- Grønbæk, Isak, 112.
- Grønland*, 23.
- Grønlund, David, 112.
- Gude, Ludvig Jacob Mendel, 112, 402, 406, 413, 423, 426.
- Goethe, Johann Wolfgang, 348.
- Göttingen*, 139, 173.
- Haar, Helge, 32.
- Hagen, Johan Frederik, 112.
- Hagerup, Eyler, 386, 389.
- Hamburg*, 54.
- Hammer, Claus, 113. -, Niels, 113.
- Hammond, Eiler, 113.
- Hansen, Aleth Sophus, 113. -, Ernst Fr., 352, 408. -, Georg, 259, 296, 311, 365. -, Hans, 113, -, John, 113.
- Hanssen, Lorenz, 378.
- Hansson, Karl F., 346, 351, 353.
- Harboe, Ludvig, 113.
- Hass, Ludvig Daniel, 113.
- Hassager, Dorothea Hansine, 113.
- Hauge, Hans Nielsen, 115, 121, 307.
- Haven, Peder v., 113.
- Havrebjerg*, 152.
- Hee, Jørgen, 66, 113.
- Heiberg, Arve Christian Linde, 113.
- Helgason, Jón, 24.
- Hellström, C.G., 184.
- Hellum Herred*, 265.
- Helveg, Nicolaus Ludvig, 114.
- Hemmingsen, Niels, 114, 177, 182, 204, 299.
- Henriksen, Jesper, 114.
- Herlufsholm*, 400, 405, 410.
- Herløv*, 10, 13.
- Hermansen, Victor, 91, 136.
- Hersleb, Ole, 114, 315. -, Peder, 13, 16, 114, 145, 147, 405. -, Peder Jespersen, 2.
- Heussi, Karl, 434.
- Hielmstjerne, Henrik, 326.
- Hildebrand, Bengt, 96.
- Hillerød*, 10, 13.
- Hjort, Jens Mathias Lind, 114.
- Hjørring, Anders Mathiesen, 114.
- Holberg, Ludvig, 152, 178, 179, 180, 446.
- Holbæk*, 6.
- Holland*, 39, 321.
- Holm, Jacob, 114. -, Peder, 114.
- Holmquist, Hjalmar, 32, 58, 65, 82, 87, 198.
- Homann, Slægten, 447.
- Hornsyld, Jens, 93.
- Horsens*, 78, 371.
- Horsens, Hans Pedersen, 114. -, Jacob Albertsen, 114.
- Horster, Joachim Frederik, 114.
- Huizinga, Professor, 146.
- Hundrup, Ferdinand Emil, 125.
- Hunseby*, 402.
- Hvalstøe, Hans Jacobsen, 125.
- Hvid, Niels, 125.
- Hviid, Andreas Christian, 125.
- Hygom, Peder, 125.
- Høffding, Harald, 5.
- Høigaard, Einar, 261.
- Høyelse, Peder, 125.
- Island*, 24.
- Jackson, Frederick John Foakes, 163.
- Jacobsen, Lis, 29, 31, 33.
- Jansen, Rasmus, 125.
- Janson, Hector Frederik, 125.

- Jantzen, Albert Thorvald, 125.
 Jarler, Egil, 448.
Jena, 434.
 Jensen, Niels, 125. -, Thøger
 († 1538), 125. -, Thøger, 25.
 -, Wilhelm, 122.
 Jermiin, Jens, 125.
 Jersin, Jens Dinesen, 125.
 Jespersen, Peder, 125.
 Jessen, Franz v., 236, 266, 338.
 Johannsen, Johann Christian
 Gottberg, 126.
 Johansen, Steen, 395, 425.
 Johansson, K.H., 135.
 Johnson, Gudrun, 268.
 Jonæsen, Søren, 126.
 Juel, Kjeld, 126.
 Jung-Stilling, J.H., 283.
 Junge, Joachim, 3.
 Juul, Jens Pedersen, 296.
 Jørgensen, A.Th., 324. -, Hen-
 rik Gothard Antonius, 55,
 126, 137.
 Kabell, Aage, 342.
 Kalkar, Christian Andreas Her-
 man, 126.
 Kall Rasmussen, Michael Nico-
 lai Christopher, 126.
Kalundborg, 373.
 Kampmann, Henrik, 126.
Karlebo, 153.
 Katholm, Rasmus, 126.
 Kaus, Baltzer, 185.
Kiel, 419.
 Kierkegaard, Søren, 342, 395,
 425.
 Kingo, Thomas, 63, 151.
 Kjøge, Peder Nielsen, 126.
 Kjøllerström, Sven, 212.
 Kleberg, Tønnes, 270.
 Knoff, Christopher, 126.
 Knudsen, Hans, 126. -, Thomas,
 126.
 Koch, Emil Ferdinand, 142. -,
 Gabriel, 55. -, Hal, 32, 289.
 -, L.J., 57, 63, 339,
 Kock, Oluf, 142, 282.
 Kofod, Axel, 92.
 Kolding, Niels Nielsen, 142. -,
 Poul Jensen, 142.
 Kolsrud, Oluf, 26, 140, 196, 278.
 Kornerup, Bjørn, 448; auto-
 biografi, 40.
 Kortholt, Christian, 142.
 Krafft, Johann Melchior, 142.
 Kragelund, Peder Jensen, 142,
 355.
 Krarup, C.M., 383. -, F.C., 48.
 -, Jens Henrik, 142. -, Niels
 Bygom, 439.
Kristiansstad, 49.
 Kruuse, Manderup Peder, 142.
København, 37, 38, 43, 67, 132,
 242, 310, 319, 328.
 Kønechen, Jesper, 142.
 Kønig, Mouritz, 142.
 Lachmann, Niels, 142.
Landskrona, 191.
 Langebek, Jacob, 142.
 Larsen, Jens Henrik, 93. -, Joa-
 kim, 281. -, Jørgen, 277, 280.
 -, Knud, 211, 218. -, Svend,
 194.
 Lassenius, Johannes, 100, 143.
 Laursen, Laurs Rasmus, 149.
 Lautrup, Søren Hiort, 143.
 Lawaetz, Hermann Carl Johan-
 nes, 143.
Lejrskov, 245.
 Leth, Christen Langemach, 203.
 -, Hans Sørensen, 143.
 Leube, Hans, 30.
 Lidøe, Slægten, 275.
 Lillelund, Thomas, 143.
 Lind, Peter Engel, 244.
 Lindberg Nielsen, Carl, 289.

- Lindhardt, P.G., 145, 147.
 Lintrup, Søren, 143.
 Listov, Andreas Lauritz Carl, 143.
 Lodberg, Christen Jensen, 143.
 -, Jacob, 143.
 Lohmann, Hartvig, 143.
 Lomholt-Thomsen, Johs., 304.
 Lorck, Josias, 143.
 Lorenzen, Carl Henrik, 61, 143.
 -, Vilhelm 52.
 Luja, Slægten, 275.
Lunde, 276, 279, 290. - *Lunde Stift*, 99, 199, 241, 291, 332, 418, 421.
 Lund, Christen Andersen, 143.
 -, Jacob Johan, 143. -, Johan, 143. -, Markus Anker Secher, 244.
 Luther, Martin, 73.
Lübeck, 54, 122, 171.
 Lyngbye, Hans Christian, 93.
 Lyser, Johannes, 157.
 Maar, Vilhelm, 51.
 Mackeprang, M., 12.
 Madsen, Mogens, 157. -, Morten, 157. -, Peder, 34. -, Poul, 157.
 Madvig, J.N., 340, 380.
Malmö, 49, 138, 184.
 Mariager, Anders Jensen, 157.
 Martensen, H.L., 117, 284, 359, 406, 423, 426.
 Masius, Hector Gottfried, 157.
 Matthiesen, Jacob, 157.
 Matthiessen, Hugo, 159, 289, 305.
 Matthiæ, Christian, 157.
 Medelby, Poul Andersen, 157.
 Medelfar, Mads Jensen, 157.
 Meier, Bernt, 157.
 Melanchton, 299.
 Melchior, Hans Bøchmann, 157.
 Meyer, Peder Krog, 157.
 Midbøe, Hans, 337.
 Mikkelsen, Hans, 157. -, Jens, 203.
 Molbech, Christian, 69, 79, 118.
 Moller, Johannes, 158.
 Monrad, D.G., 322, 336.
 Moreau, É, de, 53.
 Morsing, Christian Terkelsen, 158.
 Mortimer, Walter, 158.
 Mumme, Christopher, 186.
 Munk, Kaj, 415.
 Munthe, Wilhelm, 256, 260.
 Muus, Christian, 158.
 Müller, Peter Erasmus, 220.
 -, Tage Christian, 93, 158.
 Mynster, Jakob Peter, 120, 148, 158, 169, 220, 329, 428, 445.
 Münter, Friederich Christian Carl Heinrich, 28, 133, 158, 344.
 Møller, Frederik Benedict, 407.
 -, Jens († 1833), 158. -, Jens († 1863), 158. -, Otto, 56, 221. -, Rasmus, 158.
 Mønster, Peter Hans, 158.
 Naamensen, Lütke, 158.
 Nannestad, Nicolai Engelhardt, 158. -, Werner Ludvig, 158.
 Naskov, Peder Zachariæsen, 158.
 Nedergaard, Paul, 18, 235, 363, 379.
 Neiiendam, Michael, 21, 22. -, Robert, 411.
 Newman, Ernst, 290.
 Nielsen, Frederik, 174. -, Fredrik Kristian, 174. -, Jacob, 174. -, Lauritz, 301, 302. -, Villads, 174.
 Nilssen, Anders, 386.
 Nold, Christian, 174.
 Noodt, Johann Friederich, 174.
 Normann, Carl-E., 417, 418.

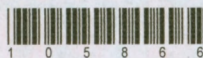
- Noviomagus, Poul, 174.
 Næstved, Hans Poulsen, 388.
 Nørregaard, Jens, 11, 58, 65,
 87.
Odense, 194, 298.
 Oldenburg, Johan, 174.
 Olivarius, Christen, 174.
 Olrik, H.G., 90, 216, 237, 257.
 Olsen, Jens, 155.
 Olsson, Bror, 303, 394.
Omo, 150.
 Ording, Hans N.H., 307.
Oslo, 261.
 Ostenfeld, Christian, 127.
 Ostermann, H., 23.
 Otto, Alfred, 75, 193.
 Palladius, Niels, 174. -, Peder,
 29, 31, 33, 155, 174.
 Paludan, Jens, 174. -, Johan,
 174. -, Peder, 174.
 Paludan-Müller, Caspar, 441. -,
 Jens († 1845), 174, 445. -,
 Jens († 1899), 174.
 Parsberg, Slægten, 76.
 Parvus, Matthias, 175.
 Paulli, Jacob Peter Mynster,
 175. -, Just Henrik Voltelen,
 175. - R., 210, 289, 365.
 Paulsen, Christian, 304.
 Pedersen, Hans, 371. -, Johan-
 nes, 310. -, M.H., 63. -, Mads,
 175. -, Niels, 244.
 Pentz, Ditlev v., 175.
 Peter den Store, 433.
 Petrus David de Scotia, 175.
 Pistorius, Johannes, 175.
 Placette, Jean la, 175.
 Pleijel, Hilding, 82, 111, 135,
 198, 262.
 Plum, Frederik, 176. -, Niels
 Munk, 148, 169, 242.
 Pogwisch, Bertram, 175.
 Polman, P., 321.
 Pontoppidan, Slægten, 72. -,
 Axel, 72. -, Dines, 175.
 Pors, Mads, 175.
 Poulsen, Alfred Sveistrup, 175.
 -, Andreas Benjamin, 175. -,
 Einar, 440.
 Poulson, Poul, 175.
 Qvist, Søren Jensen, 176.
 Qvistgaard, Erh., 88.
 Raaby, Jens Aagesen, 176.
 Rachløv, Jesper Rasmussen,
 176.
 Rahbek, Camma, 376.
 Rahe, Wilhelm, 100.
 Ramus, Christian, 176. -, Jacob,
 176.
 Rasmussen, Alex., 28, 64. -, Vil-
 helm, 160.
 Ravensberg, Christoffer Jep-
 sen, 176.
 Reenberg, Morten Clausen, 176.
 Regenburg, T.A.J., 90.
 Reiersen, Andreas, 176.
 Reinboth, Friedrich Adolph,
 176. -, Johannes, 176.
 Resen, Hans Hansen, 176. -,
 Hans Poulsen, 35, 36, 134,
 176.
 Resewitz, Friedrich Gabriel, 176.
 Reuss, Jeremias Friedrich, 176.
Ribe, 258, 289, 365, 372, 397.
 Riber, Christian Hansen, 176.
 -, Laurids Nielsen, 176.
Riserup, 271.
 Rogier, L.J., 321.
 Rohmann, Jørgen Lindegaard,
 176.
 Rosenørn, M.H., 90.
Roskilde, 94, 106, 167, 215, 401,
 424.
 Rostoch, Mads Pedersen, 200.
 Rothe, Peter Conrad, 200. -,
 Vilhelm, 200.

- Rottbøll, Christen Michael, 200.
 Rudelbach, A.G., 330.
Rønne, 1.
 Rønne, Bone Falch, 15, 20, 200.
 Rørdam, Hans Christian, 200.
 -, Holger Fr., 47, 200, 221.
 -, Peter, 200. -, Thomas Schatt, 93.
 Sadolin, Hans Jørgensen, 200.
 Sandhagen, Caspar Hermann, 200.
 Sascerides, Johannes, 200.
 Saxtorph, Peder, 200.
 Scavenius, Laurids Mortensen, 200.
 Schade, Peder, 201.
 Schandorph, Niels Poulsen, 201.
 Scharling, Carl Immanuel, 110, 284. -, Henrik, 110. -, Peter Jørgen Christian, 201.
 Schartau, Sigurd, 49.
 Scherz, Gustav, 211, 218, 385.
 Schmidt, Frederik, 201.
 Schnabel, Bernhard, 201.
 Schrey, H.H., 377.
 Schrøder, August Ludvig, 359.
 -, Johan Wilhelm, 201. -, Johannes, 201.
 Schwartz, Josua, 201.
 Schönheyder, Johan Christian, 201.
 Seelen, Johann Heinrich v., 201.
 Seidelin, Hans Hansen, 201.
 Selle, Götz v., 139, 173.
 Severinsen, Peder, 201.
 Siesbye, Oskar, 340.
 Simonsen, Jørgen, 213.
 Sinning, Jens Andersen, 244.
 Sirich, Hans, 430.
 Siwers, Berent, 213.
Skaane, 99, 135, 274.
 Skavbo, Claus Lauridsen, 213.
 Skodborg, Jørgen, 252.
 Skomager, Hans Rasmussen, 213.
 Skou, Jens Carl Christian, 213.
 Skovgaard, Johanne, 288.
 Skrok, Christiern Clausen, 213.
 Slingerup, Hans Olufsen, 213.
Slesvig-Holsten, 54, 122, 280, 285.
 Slewert, Gert, 213.
 Smidth, Jens Hansen, 244.
 Smith, Daniel Peter, 213. -, Laurids, 213.
 Sodemann, C.F.H., 107.
Sorø, 42, 45, 69, 79, 118.
 Spandemager, Hans Olufsen, 213.
 Spang-Hanssen, E., 340, 380.
 Spend, Christian Nielsen, 213.
 Spithoff, Johannes, 213.
Spjellerup, 428.
 Spleis, Chr. Ole Stephan, 244.
 Spormand, Peder, 213.
 Stage, Rasmus Jensen, 116.
 Steenbuch, Christen, 213. -, Hans, 213.
 Stein, Johannes, 207, 217.
 Stensen, Niels, 211, 218, 385.
 Stephanus, Johannes, 213.
 Sthyr, Hans Valdemar, 213.
 Stistrup, Laurids Christensen, 213.
Stockholm, 225.
 Struensee, Adam, 214. -, J.F., 391.
Strø, 9.
 Strøm, Gollich Frederik Peter, 214.
 Stub, Ambrosius, 366. -, Ivar, 130, 214.
 Suhr, Wilhelm, 171.
 Suolahti, Gunnar, 44, 81.
 Swane, Hans Jørgen, 187, 214, 272.

- Svansø, Niels Andersen, 214.
 Swedberg, Jesper, 229.
Sønderjylland, se Slesvig-Holsten.
 Sørensen, Peder, 273.
 Tauber, Erich Gjørup, 214. -, Johan Henriik, 214.
 Tausen, Hans, 60, 75, 209, 349.
 Terpager, Lars, 214. -, Peder, 214.
 Tetens, Peder, 214. -, Stephan, 214, 414.
 Teting, Nicolaus Knutzen, 214.
 Thestrup, Frands, 214.
 Thisted, Jørgen, 214.
 Thorkelin, Grímur Jónsson, 214.
 Thortsen, Carl Adolph, 230.
 Thorup, Peter Nicolai, 230.
 Thorvaldsen, Bertel, 103.
 Thulstrup, N., 423.
 Thura, Albert, 230, 245. -, Diderik de, 230. -, Laurids Lauridsen, 230. -, Laurids Pedersen, 230.
 Thøgersen, Peder († 1595), 230. -, Peder († 1634), 230.
 Tidemand, Peder, 230.
 Tisdorph, Mikkel Henriksen, 230.
 Topsøe-Jensen, H., 216, 237, 257.
 Torkilsen, Niels, 86, 230.
 Torm, Erik Olufsen, 230. -, Frederik, 34.
 Trellund, Johannes, 230.
 Treschow, Gerhard, 230. -, Herman, 230, 432.
 Tryde, Eggert Christopher, 230.
Tudse Herred, 292.
 Tuneld, John, 99.
 Turson, Jon, 230.
Tørning Len, 285.
Uppsala, 377.
 Urne, Hans, 273.
 Ursin, Georg, 230.
 Ussing, Henrich, 230. -, Henry, 162.
 Wählin, Hans, 191.
 Wad, Gustav Ludvig, 41, 230.
 Wandal, Hans († 1641), 231. -, Hans († 1675), 231. -, Hans († 1710), 231. -, Peder, 231.
 Varberg, Claus Jensen, 231.
 Weber, Jens Jacob, 231.
 Vedel, Wedel, Hans Thomsen, 443. -, Lago Mathias, 231. -, Lauge, 231. -, Peder August, 231.
 Vedel Simonsen, L.S., 306.
 Wegener, Caspar Frederik, 90, 231, 263.
 Weibull, Lauritz, 274.
 Vejle, Hans Knudsen, 231. -, Jacob Madsen, 231.
 Welding, Frederik Peter, 231.
 Wentzel, Astrid, 127.
 Venusinus, Jon Jakobsen, 231.
 Werlauff, E.C., 376.
 Wetterberg, Gunnar, 229.
Viborg, 19, 305. - *Viborg Amt*, 440.
 Viborg, Hans Jensen, 231.
 Wieselgren, Oscar, 124.
Viksø, 155.
 Villadsen, Peder, 231.
 Villaume, Peter, 231.
 Villumsen, Thomas, 243.
 Vind, Ole, 243.
 Winding, Jens Poulsen, 436.
 Wiingaard, Mogens Mogensen, 243.
 Winstrup, Peder Jensen, 243. -, Peder Pedersen, 243, 346, 351, 353.
 Winther, Rasmus Pedersen, 92.
 Visby, Carl Holger, 243.

- Wittenberg*, 219.
Vogelius, Frants Mikkelsen, 243.
Wolfburg, Morten Caspar, 243.
Worsaae, J.J.A., 91, 136.
Wøldike, Andreas († 1770), 243.
-, Andreas († 1836), 243. -,
Marcus, 243. -, Peder, 243.
Zahrtmann, M.K., 1.
Zerbst, 183.
- Zoëga, Hans, 243.
Zwergius, Detlev Gotthard,
243.
Zürich, 165.
Oehlenschläger, Christiane, 248.
Øllgaard, Nicolaj Esmark, 243.
Oelreich, Bernhard, 243.
Ølstykke Herred, 317.
Ørn, Christen Lauridsen, 243.

DIS-Danmark

1 0 5 8 6 6

